

Pol Mon Korin Wumb Kumna Połpu Kindim

*Pol Mon Kumb Se Połpu Korin Wumb Kin
Kindim Ek Ei*

¹ Mon ek ei, na Pol połup kindinj. Na nam Gos eim noman ełe, to tonu kindpi mundang kin, Jiisas Krais nge ek se andiłmin wu mił erip moł. Nga Sosenes eim sinim enginjpin ei, eim ek ka yi ku, nipi kindim.

² Kindang kin, Gos eim nge wumb tiłap Korin konu ełe mołmun wumb pei, en enim Gos erang kin, ok wumb konj kun ka mendpił mołmun. Molk kin, nimbil erang, enim pei Jiisas Krais nge wumb tiłap ende puk mołmun. Wumb nii endi Jiisas Krais kin ek ka nik, prei erik ngonmun wumb ei, Gos nge oł kun ka erik molt kin, sinim Owundu kin nga enim Owundu kin ouni mułmun.

³ Pe kaplı, sinim Erinjpin Gos kin, Jiisas Krais Owundu ouni, enim kaplı noman ka ngokuł, nga noman emin pei ngunguł ku.

⁴⁻⁶ Pe Jiisas Krais nge eim ek ka enim kin erpi kin, dingga kindang pałim. Peng kin, enim ok Jiisas Krais kin dambiltik ok ende punmun ei, enim Gos nge oł kun ka kanim kanim pei seng kin, mołmun. Gos ek keimi ninmin ełe ni, Gos noman ka pałim ełe mił, yi ku piinmin. Piyangin kin, na nanim kunum kunum enim piip kin, Gos kin ka piip ek ka nip ngond. Nimbil erang Gos eim noman enim ngonum. Ngopu kin, noman kułpu, enim

ngonum ei, nimbil erang enim Jiisas Krais eim nge wumb mendpił mołmun. ⁷ Pe enim Gos nge oł kun ka wii ngonum ei, enim oł ełe sinarik kin, wii endi mulałmin mon. Ba pei sinmin yi erik kin, nga muł mei poru nimba kunum ei, Jiisas Krais Owundu peni ełe tor omba nge kui erik mołmun. ⁸ Mułangin kin, sinim nge Jiisas Krais Owundu peni ełe tor omba kunum ei, ek kend tonmun ek ei ni, oł kis kun pinerim oł ei nge, endi enim kin peng kindnermba. Nga eim enim ambił gii nipi, dinga erpi sipi, mułang pupu kin, Jiisas Krais Owundu nge kunum ei, muł mei tał poru nimba kunum ei kaplı poru nimba. Neng kin, enim pii gii dinga pim kin, epi endi enim kin ek endi kaplı enerngii, mon! ⁹ Gos ei eim ek keimi mendpił pułwu ei, enim kaplı Gos kin pii gii ningii. Gos eim enim to tonu kindpi sipi kin, eim kingam Jiisas Krais sinim nge Owundu kin kindang, dambiltpin o pun ende pupun mułmun.

¹⁰ Pe nanim angnan noł, na enim noman ełe to konj kindip kin, ek dinga yi mił nip ngond. Ngond ek ei, Jiisas Krais sinim nge Owundu noman dinga ełe nip ngond. Enim pei kaplı, noman piik ende kindik kin, ek ende ningii. Nga enim noman eipi eipi peng kin, ek eipi eipi nik, mulerngii mon. Nga enim noman ende sek kin epi kanim kanim noman to piingii ei, enim piinmin epi omba. ¹¹ Pe nga wumb kombur amb Klowes ngii konu ełe no pek mołmun wumb ei, ok ya na kanik kin, ek kun ninjing. Nam angnan noł ei, enim ek mił erik kin, ek kanim kanim eipi eipi ninjing. ¹² Pe na ek yi mił piind, enim pei oł yi nge enmin; nga wumb kombur enim mołmun konu ełe moltkin, ek ei

nge ku nik mołmun. Na nanim Pol kin ekii sip kongun paki top enj wu moł. Wumb kombur yi ku nik mołmun na nam wumb kombur yi ku nik mołmun; na Apolos kin ekii sip kongun paki top enj wu moł. Wumb kombur yi ku nik mołmun; na nanim Piisa kin ekii sik kongun paki top enj wu moł. Nga wumb kombur yi ku nik mołmun; na nanim Jiisas Krais kin ekii sip kongun enj wu moł. ¹³ Enim oł yi nge kaplı enerngii mon. Pe Jiisas Krais eim endeim mendpił mołum. Nga wu endi Jiisas Krais mił eipi endi mulałmin mon. Na Pol ond peri ełe kularip enim oł kis kun sinerang mulnjung ełe ngunenj mon? Nga enim na embe Pol ełe enim noł pinenjing mon ku.

¹⁴ Na nanim ka piip Gos ngond ei, na enim endi noł pendip ngunenj; ba wu tał Krispis kin Geiyas mendpił noł pendip ngunj. Mon pim kin, wumb pei na kin ekii singii; ba Krais kin ekii sinerngii, mon. ¹⁵ Yi mił erang, wumb torung wumb ek yi ninerngii mon. En enim Pol embe ełe noł pinjpin kin, Pol kin ekii simin. Simin ningii ek ei, kaplı enenmba mon. ¹⁶ Ei keimi na nanim Sepanis eim ambim nin, kingam ambiłim noł nin, na noł pendip ngunj; ba nga na wumb kombur eipi noł pendip ngunenj mon, ni piind. ¹⁷ Jiisas Krais na kindim ei, wumb noł pendkin ngunjii nipi, kindnerim mon. Jiisas Krais eim na kindim ei, eim ek ka nip, tor kindip wumb ngumbii nip na kindim. Kindpi ei ek nip, tor kindmbii ni, ya mani mei ełe wumb noman pałim ek ei sip, ende kindip; mon pim kin, Jiisas Krais opu ond peri ełe kułum ek ka ei, ek wii mił endi pinermба mon. Jiisas eim ek ka ei am dinga wii mendpił pimba.

Krais Nge Dinga Ei Gos Nge Dinga

¹⁸ Pe wumb oł kis kun pinerim mił erik mołmun wumb ei, Jiisas opu ond peri ełe kołpu erim oł ei, epi wii mił ni piinmin. Ba wumb Jiisas kin pii gii nik enmin wumb ei, Gos orung simba wumb ei ni piik kin, Jiisas ond peri ełe kołpu, nga konj tonu opu erim Gos ek ka ei, Gos nge noman dinga mendpił sałim ni piinmin. ¹⁹ Yi mił erang, Gos eim ek ka ełe yi ninim, ei keimi sinim piinmin,
 “Na kapłi wumb noman ka wii dinga peng mułngii ei, top erip, kis mundamb, noman ka yi nge peng mulerngii, mon!”

Pe nga,

“Na nanim yi ermbii wumb nii endi, noman peng sin sinim epi pei piinmin ni piingii wumb ei, noman eipi eipi pałim ei sip, eipi eipi kindmbii,” ninim.

²⁰ Pe nga noman piiłmin wumb jiły mił mołmun? Nga wumb Gos ek kanim kanim pei mon połmun wumb jiły mił mołmun? Nga wumb ek mił ełmin, wumb ya mei ełe mołmun wumb ei jiły mił mołmun? Gos eim ya mei ełe wumb pei, noman ka pałim ni piinmin ei erpi kindang kin, noman mendpił endi pinałim mon!

²¹ Gos eim noman ka owundu pałim ei, eim oł yi nge erang tonu om. Ya mani mei ełe wumb pei en enim noman pim ełe, Gos nge eim noman to piik enjing, ei kapłi enerim mon. Yi peng kin, Gos eim noman ka piipi yi erang kin, wumb eim pii gii ninjing wumb ei sipi orung sim. Seng kin, sin Gos ek ka ei kin, noman owundu pinałim mił mei wumb ni piinjing kin, ek ka ei nipin, tor kindinjpin ełe nge, Gos wumb ei sipi orung sim.

22 Nga Jura wumb Gos ek ka elege piipin gii nimir; ba sin tonu epin Gos jep oł endi kanpin kin, pii gii nimir nik, yi niłmin; nga Griik wumb noman ka dinga erik simin ni piik elmin wumb ei ku.

23 Ba sin Jiisas Krais ond peri elege kułum ei, sin ek ni tor kindamin. (Wumb oł kis kun pinerim er mulnjung wumb elege, sip orung sip erim ek ei, sin nipin tor kindpin ngonmun.) Jiisas ek ka ei piik kin, Jura wumb ombu geltii kulk, buł ngok enjing. Ba wumb tiłap eipi wumb ombu, noman elege ek ei, ek kun pinalim mon ni, noman yi to piinmin.

24 Ba wumb ombu, Gos eim sipi orung sim wumb; Jura kin wumb tiłap eipi kin ouni, ek ka ei pii gii ninmin ei, Krais eim, ei eim Gos nge noman dinga mołum; nga Gos nge noman ka wii ei, eim mendpił mołum. **25** Pe Gos eim noman wii mił ei, wumb noman owundu pałim ei to mani kindim. Nga Gos nge dinga ei wii mił dinga epi ei, wumb nge dinga owundu ei to mani kindnim.

26 Pe angnan noł, enim kom se piyei! Ok enim nimbił oł mił erik mulnjung? Gos eim enim to tonu kindpi mundang kin, sipi orung sim. Pe en enim ni ombu en enim mulnjung mił, ei piinmin. Enim wumb aninga kombur noman ka wii peng mulnjung. Enim wumb aninga kombur enim dinga peng, mulnjung. Pe nga enim wumb aninga kombur wu num embe pułum ei, wumb noman elege yi mił piilmin. **27** Ba Gos eim ya mei elege wumb mendpił mił mon. Wumb wii mił wumb eipi ni piinmin ei nge, Gos eim erpi, tonu kindpi sipi, wumb noman pałim ni piik mołmun wumb ei, topu singambil sipi ngum. Pe nga ya mani mei elege wumb wii, dinga pinalim wumb ei, Gos

sipi, erpi, tonu kindpi, wumb dinga owii sałim wumb ei, to singambil sipi ngum. ²⁸ Gos eim ya mani mei ełe epi wumb kanik si kindinmin wumb wii mił endi sipi kin, nga wumb epi sinałim wumb yi niłmin wumb ei sipi kin, nga epi endi molałim epi endi ei sipi kin, tonu kindpi erpi ei, wumb noman pałim wumb nin, epi pei dinga sałim epi ei nin, pe sałim epi ei to mani kindpi wii mił kindang mułmba. ²⁹ Mon pim kin, wumb endi kapłi eim embe ambiłpi tonu kindpi kin, Gos kumb ełe mołpu yi ermba. Ei mon! ³⁰ Ba Gos eim enim erpi tu wupu, Jiisas Krais kin dambiltpi se ende kindpi kindang mołmun. Gos eim Jiisas Krais kindang, Jiisas eim sinim nge noman konj ni, noman ka wii puł wu mołum. Sinim Jiisas eim kin o pun, Gos nge oł kun ka wumb mił Gos eim sinim kaninim. Yi mił erang, Gos Gui Ka sinim kin mułang kin, sinim Gos nge oł kun ka oł ei ekii simin, nipin yi ełmin. Pe nga sinim Krais kin pii gii ninjpin kin, Gos eim kin sinim sipi orung sim. ³¹ Mon pim kin, Gos eim ek ok nirim mił tonu ombla. “Wumb nii endi ka ka piipi kin, epi ełe embe ambił tonu kindmba, ei kapłi; ba wu ei ka ka piipi kin, Gos oł ka wii eririm ei piipi kin, Gos Owundu embe ambił tonu kindmba.

2

*Pol Ek Ka Ni Tor Kindpi Kin, Jiisas Krais Opu
Ond Peri Ełe Ek Ei, Wumb Nii Ngum*

¹ Kindang na yi ku angnan noł enim kin onj kunum ei, Gos ek keimi koi erpi pim ek ei, na nip tor kindip enim ngunj. Ngunj ei, na ek olt

kinan ka wii endi nip kin, nga noman owundu pim wumb mił endi nip, enim kin ngunenj mon. ² Pe na nanim noman to piip epi kanim kanim pei, noman to piinenj ei, enim tep to ek nip ngop muls; ba Jiisas Krais endeim mendpił ouru ninerim ei, eim opu ond peri ełe kulum ei mendpił, noman to piinj. ³ Pe enim kin op muls kunum ei, nanim dinga endi peng piinenj; nga nanim gał owundu sip pur pur tang muls. ⁴ Pe nga, nanim ek ka nip tor kindip kin, na ek andan top wumb ngunj ei, ya mani mei ełe wumb noman ka owundu peng ninmin oł ei nge ninenj mon; ba Gos eim Gui Ka ełe na paki tang, dinga ngang kin, ek keimi nip tor kindinj. ⁵ Ba enim nge pii gii ei, ya mani mei ełe wumb noman pałim ei mił, enim pinałim; ba enim pii gii ei, Gos kin eim dinga ełe pałim.

⁶ Peng kin, sin noman dinga pałim ei nipin, wumb nii endi opu, Jiisas kin pii gii dinga nipi, mołum wumb ei kin, nipin ngonmun. Ba noman dinga ya mani mei ełe wumb noman dinga mon; nga ya mani mei ełe tep enim wumb ei dinga mon ku; nga dinga epi endi eipi nge mon ku; dinga ombu ełe am ba. ⁷ Pe ek noman dinga endi na nip tor kindip ei, ok Gos eim nge noman dinga koi erpi pim. Kunum ełe, muł mei enerim kunum ei, yi erpi pendim. Na ek nip tor kindip ei, wumb kinenjing koi erpi pim ei, Gos nge tiłang ka wii sinim kanpin piimin. ⁸ Ya mani mei ełe tep ełmin wumb nin, wumb eipi yi ku, ei kapłi Gos noman dinga ei kanik piik, kun enenjing mon. Pe en enim piiłangin kin, en enim kapłi Jiisas Krais Owundu tiłang owundu puł wu ei, ond peri ełe to kundnełangin. ⁹ Ba Gos eim ek ka ełe yi mił nirim,

“Wumb endeim kaplı endi ningił ełe piik kin, nga kanik kun enarik. Nga wumb endeim kaplı kom ełe piinarik; nga wumb endeim noman ełe to piinarik epi ei mendpił, Gos eim epi ka wii erpi kun er mołpu kin, wumb nii endi eim kin noman kulk ngungii wumb ei mendpił ngumba.”

¹⁰ Ba Gos eim koi erpi pim epi ei, Gos Gui Ka kin, sinim pii gii ninmin wumb andan topu ngum. Ei eim Gos Gui Ka ełe yi erpi kin, epi kanim kanim pei kurnum. Nga Gos eim epi mandring mendpił koi erpi ermbii ni piim epi ei, Gos Gui Ka yi ku erpi kurnum. ¹¹ Pe wumb endi kaplı, noman pałim min, nimbıł oł endi ermbii ni piinim ei, wumb eipi endi piinalmin mon. Ba wumb ei, eim nge noman tuk gui mendpił piinim. Nga Gos eim, nipe noman endi pałim ei, Gos eim nge Gui Ka ei mendpił piinim. ¹² Gos eim nge Gui Ka ei, sinim noman ka ngang sinjpin ei nge, ya mani mei ełe wumb nge noman ełe mon. Yi peng kin, sinim kaplı, Gos eim nge Gui Ka epi kanim kanim pei wii ngum ei nge, pii poł tumun.

¹³ Ei kaplı, sinim ek ełe nipin tor kindpin ei, ya mani mei wumb noman ka wii pałim mił ninanmin mon! Ba Gos eim Gui Ka ełe nge, sinim ek pułe nipin tor kindmin. Wumb nii endi, Gos nge Gui Ka noman tuk ełe mołum wumb ei, Gos nge Gui Ka ei, Gos ek ka andan topu ngum. ¹⁴ Pe nga wumb nii endi, Gos Gui Ka mulermba wu ei, Gos eim oł epi kanim kanim pei ngonum ei, kaplı sinerngii. Nimbıł erang wumb ei Gos kingam Jiisas kin pii gii ninenjing. Eim am keimi pii poł tunarpi kin, kaplı enermba mon. En

enim ombu kombur mon ni piik kin, noman to piinerngii. Nimbil erang Gos Gui Ka wu ei kin, paki tunermba mon. ¹⁵ Pe wumb nii endi eim kin, Gos Gui Ka mołum ei oł epi kanim kanim ei mok to piipi, kanpi kun enim; ba nga wumb eipi endi kaplı ok, wumb ombu oł yi ermin ni piik enmin, pa nik; mok tok kanik, piik enerngii, mon. ¹⁶ Gos eim ek ełe yi ninim,

“Wumb endi kaplı, Gos Owundu noman pałim mił kaplı piinermба. Wumb endi kaplı, Gos Owundu ‘Yi erii yi erii,’ pa ninermба, mon.”

Ba pe sinim pii gii ninjing wumb, Jiisas Krais eim nge noman ka ei, yi mił piik mołmun.

3

Gos Nge Kongun Wumb

¹ Ba nanim angnan noł, nanim pii gii ninjing wumb dinga Gos Gui Ka mołum wumb kin mołpu kin, ek nip ngunj mił, enim yi ku, nip ngumbii pinalim. Nimbil erang enim Gos Gui Ka mulałim wumb mił ełe, ek yi mendpił nip ngond. Nimbil erang enim Jiisas Krais kin pii gii ei, kangił kem-bis mił pałim; enim pii gii dinga pinalim, mon.

² Na enim ek nip ngunj ek ei, ombu am to mił, dinga pinalim nge kuni, dinga punum mił ek yi nge mił, ende nip ngunenj. Nimbil erang enim ek yi nge, ei piingii nge, piik kun enarik mułngii. Nga pe yi ku, enim piik kun enarik mołmun. ³ Nimbil erang pe yi ku, enim oł kis elmin wumb mił no pek mołmun? Wu angim ek buł morung mił erik, ek mił erik, yi enmin oł ei kun pinalim mił enmin.

Nga enim Gos ek pii gii yi ninarik, piik kun enarik kin, erik mołmun mił, enim mei wumb yi ku erik mołmun. ⁴ Yi mił erang, enim wumb endi molk yi ninmin. Na nanim, “Pol kin tep to endinj.” Nga endi yi ninim, “Na nanim Apolos kin tep to endinj.” Oł yi ełmin oł ei nge, ya mani mei ełe nge wumb mił mołmun; ba Jiisas nge oł kun ka mendpił mił molałmin mon.

⁵ Nimbil erang enim wumb sił Pol kin Apolos teł kin ek mił enmin. Sił Gos nge kongun wu mendpił mołmbuł. Sił Gos nge, eim ek ka nipił, tor kindpił, wumb ngumbuł nge kongun eipi eipi mił ngum. Kongun ełe erambił ei, enim ok pendik kin, Jiisas Krais kin pii gii ninjing. ⁶ Nengin kin, na nanim Pol, Gos ek ka ei kumb se ni tor kindip kin, kongun yi enj. Kongun ei yi mił, wumb kuni emb mei ełe taltmin. Na kumb se kongun yi erip kin, Gos eim ek ka nip tor kindinj. Nga Apolos eim na erip mundunj, kongun kumb ełe, paki to erpi, tuk kindpi pum ei, wumb kuni emb kumb se talk pendik kin, ekii se konu eni pang kin, noł kulk tu wuk, bein tonum mił, Apolos eim kongun yi mił erim. Ba Gos eim mendpił, ek ei erpi mułang kin, kuni mił połpu, tonu op mong tum. Tang kin, wumb ei eim ek piik, ekii sik, pii gii ninjing. ⁷ Gos ek ka kun emb taltim wu ei Pol, eim wu num mon! Nga ekii se wu endi opu, Gos ek ka ni wumb ngopu erim konu ełe paki to erim wu ei, Apolos eim wu num mon ku. Ba Gos eim mendpił, kongun erpi kanpi, sep mułang kin, opu mong keimi tang kin, wumb ok eim ek ka ei pii gii ninmin ei, Gos eim endeim mendpił Owundu mołum. ⁸ Wumb nii endi, Gos nge ek ka kongun

kumb se pułngun mondpu erim ei, kuni emb mił kindpi o pum. Nga ekii se wumb kombur, Gos nge ek ka kongun ełe erik mundnjung ełe nge, erik ok punjung ei, Gos nge ek ka ełe, emb kindik pendnjing konu eèle, noł mił kindik ok punjung. En enim kongun ende enjing mił ei, kumep yi ku, se orung singii ei nge, Gos yi ku ngumba.

⁹ Ba sił Pol kin Apolos, Gos nge kongun ende wu mołmbuł. Nga enim pei mei mił seng kin, Gos eim nge mei konu eèle kongun enim.

Nga yi ku, enim pei ngii mił seng kin, Gos eim nge ngii eèle takpi er mołum.

Gos Nge Kongun Wu Ei Ngii Tałłimin Wu Mil

¹⁰ Gos eim nge noman kaimb si na kin ngopu, na ngii takip piiłim wu endi tonu op, yi mił moł. Na nam ngii tekngii konu mei nop erip sinj. Na paki mani połup kin, ngii pułngun mondup enj. Nga wu eipi endi opu, ngii tumunj eèle tonu kindpi kin, ngii tekim. Ba nga wumb eipi endeim endeim nik, piik kun erik kin, ngii tekngii. ¹¹ Gos Jiisas Krais eim ond paki dinga mił połpu angndang kin, tonu peł eèle, ngii takinmin ei, na Jiisas Krais eim ek ka enim kin nip tor kindip ngunj. Kunum ei ekii se, nga wumb endi eipi, ond paki dinga eipi endi polk angndangin kin, tonu peł eèle, enim ngii yi teknerngii mon. ¹² Na ek ei nip enim wumb ngond. Wumb pii gii niłim wu endi Gos paki dinga eèle epi ka kanim kanim sipik ngii takinmin ei, ku gol mił; nga ku silpa mił; nga kom ku ka mendpił mił; ku owundu noman kultmun ku ei mił epi ei sik dinga mułmba ba; nga wumb kombur ond min; kupuł engimb min; kuni wiis kilim ei sipik;

ngii elege takinmin, epi ei dinga pinarpi kin, sikir poru nipi amb ba. ¹³ Pe wu endi kongun erang mil Krais nga orung omba kunum elege, opu peni elege omba kunum elege, dup opu peni elege omba kunum ei, Gos wumb pei mok tumba kunum elege, nipe kongun endi erim ei, dup opu pendpi, ambiil kinang wu ei kongun yi enim ei, kapli min mon? Ei kanik kin, pii pol tungii. ¹⁴ Pe wumb nii endi eim ngii elege, Jisas Krais paki dinga elege kin takpi ei, kindang kin, pepi molcum. Ekii se dup nonarpi nim kin, ngii dinga mulang kin, kongun wu ei kumep ka simba. ¹⁵ Ba wumb nii endi, eim kongun endi ermbii ni piimba ei, eim dup nopu erpi kis mundpu nim kin, kapli eim kumep ka sinermba; ba eim kapli Gos se orung simba. Ei yi mil, wu ei eim epi ombu, dup numba erang, se tor sengin kin, wu yi mil ka mulmba.

¹⁶ Enim epi ei, kom se piyei! Enim wumb pei Gos eim nge men tolmun ngii mil molmun. Molk kin, Gos eim Gui Ka enim kin noman tuk elege pu molcum. ¹⁷ Pe wumb endi Gos eim men tolmun ngii elege erik, kis mondruk, ninjing kin, Gos eim kapli wumb ei erpi kin, to kis mundmba. Nimbil erang, Gos eim men tolmun ngii elege, eim kun ka wii mendpil mulmba. Enim Krais kin dambiltik ende puk molk ninjing kin, pe enim Gos men tolmun ngii mil molk pungii. ¹⁸⁻²⁰ Wumb mei elege wumb, noman ka wii salim ni piinmin ei, Gos eim ningil elege, epi wii mil kenim elege nge, Gos eim ek elege yi ninim, "Mei wumb, sin sinim noman ka palim ni piinmin ei, epi kanim kanim kun pinermba mil endi erngii ei, Gos eim kapli wumb ei noman elege, ambiil gii nipi, andlam ondu

ngumba nge salim.” Nga Gos eim ok pułum ek endi yi ninim, “Gos Owundu eim wumb noman pałim wumb ei, noman tukrung ei, eim kanpi piipi kin, noman wii mił pałim ni piinim.” Pe wumb endi, ei eim ek kend topu, yi enermba mon. Wu ei yi ni piipi, ‘Na nanim ya mani mei ełe, epi kanim kanim ei noman peng pei piind,’ ni piimba wu ei, eim noman yi mił piipi mułmba wu ei, eim noman wulu pang mił mułmba. Wumb yi ni piik yi erangin kin, kapłi wu ei nga opu, noman peng kapłi, epi kanim kanim pei pii poł topu, kanpi kin, kun erpi mułmba. ²¹ Yi mił erang, wu endi wumb embe to tonu kindnermba, mon. Epi kanim kanim pei ei enim nge simba. ²² Na Pol ni, Apolos ni, Piisa ni, mei ni, epi konj ni, epi kułum epi ni, pe epi mołmun ni, nga ekii epi tonu omba epi ni, epi pei ombu enim nge simba. Enim epi ombu ełe enim tep erik mułngii. ²³ Nga enim Krais Jiisas nge wumb. Nga Krais Jiisas eim Gos nge mendpił. Yi mił erang, wu endi wumb embe to tonu kindnermba, mon!

4

Gos Kindim Wu Krais Nge Ek Se Andiłmin Wumb

¹ Enim kapłi, sin kin piingii ei, Jiisas Krais nge kongun wu molk piingii. Sin sinim Gos nge koi erpi pałim ek keimi ei nge tep er mołpun yi erik kin, ek ni tor kindpin mołmun. ² Pe epi endeim mendpił, wu endi epi kanpi, tep erpi se mołum wu ei, eim wu num nirim mił mendpił ekii sipi, erpi mułmba. ³ Pe wu endi min, wumb pei, na nge oł ei, kongun kun ka tep erip oł ei, mok tok

erngii epi ei, wii mił erngii ni piind. Yi mił ku, na nge oł ei mok top enał ku. ⁴ Na enim kin kongun erip na oł kis endi enj min mon, ei na piinand; ba Gos eim piinim. Gos Owundu endeim mendpił, na oł kis min oł kun ka enj ei, mok topu kindnim. ⁵ Yi peng kin, enim kaplı wumb endi oł kis min oł ka erim kin, enim sikir mok tok enerngii mon! Gos Owundu orung om̄ba kunum ei kokuł. Enim Gos Owundu orung om̄ba kunum ei, kui er mułngii. Gos eim epi koi erpi mołum epi ei, wumb noman tuk ełe ei sıpi peni ełe kindmba. Nga wumb noman ełe epi erngii epi ei, peni ełe kindang kin, wumb pei piingii. Kunum ełe, Gos ei eim kaplı, wumb endeim endeim ni, oł enjing mił ei, Gos wumb ei enim nge embe ambił tonu kindmba.

⁶ Nanim angan noł! Apolos kin, na nanim kin, ek nip tor kindind ei, enim piingii nip nind. Na nanim ek ei nip, enim ngop ei, andan top mił nip ngond. Nga enim kaplı pii poł tungii ei, nipe ek endi mił nind. Enim kaplı, Gos eim ek ełe ninim mił ei, ekii singii. Enim kaplı, wu endi eim embe ambił tonu kindik kin, nga wu endi eim embe ambił mani kindik kin, yi enerngii, mon!

⁷ Angnan! Enim wumb nii endi enim wu num mundnjung? Ei endi mon! Wumb pei ende mił mołmun. Pe keimi, enim epi pei sałim epi ei, Gos enim ngum. Ngang kin, pe enim ek yi mił ninerngii mon! “Na oł ka wii enj kin, epi ka wii tonu om ei, ni piinerngii mon!

⁸ Enim kunum kunum yi mił ni piinjing, “Sin pe kaplı epi kanim kanim pei sinjpin. Nga epi endi noman enanim mon. Sin wu king mił tonu

onjpun; ba Gos nge ek se andiłmin wumb andan tok ngunenjing mon ku.” Pe keimi, enim king mulnjung kin, na ka piimbii ku. Yi mił pim kin, kaplı sin enim kin tep to king mił mołmun. ⁹ Pe na nanim yi mił ni piip kand ei, Gos eim sin ek ka se andpin nipin wumb ei, am mer sipi, ełe pim kongun ei, erngii nipi ngum. Yi mił erang, sin wumb oł yi enjing nik, sipik, tok konduk wumb mił mołmun. Wumb pe sin kenningii nge nik elmin wumb mił, sin yi mił mołmun. Ya mani mei ełe wumb pei ni, tonu epin enjel pei yi ku, sin minj mani kanik mołmun. Yi mił, sin dinga sinałim. ¹⁰ Wumb sin kin yi mił ninmin, ‘Enim Jiisas Krais nge kongun ermin oł ei nge enmin;’ ba wumb yi ninmin, ‘Enim piik kun enarik noman pinałim wumb mił nik mołmun. Ba enim noman yi to piinmin ei, sin noman ka wii pałim wumb,’ ni yi piinmin. ‘Nimbił erang, sin Jiisas Krais nge wumb tiłap mołmun.’ Nga wumb sin kin yi mił ninmin. ‘Enim wumb dinga pinałim wumb; ba sin wumb dinga sałim.’ Wumb yi ni piinmin, ‘Sin wu num mołmun; ba enim wumb embe pinałim wumb mił mołmun.’ ¹¹ Sin ok kin, pe kunum kunum, Jiisas Krais eim kongun erpin endinjpin kunum ei, kuni nin, noł nin, epi ei sinerang kin, wii pepin pepin enjpin. Nga alap nin, epi pei sinerang kin, wii mołpun endamin. Nga wumb sin kepii tok, ek buł ambilk, nik nik enjing. Pe nga sin ngii sinerang kin, tuk andpin andpin mulnjpun. ¹² Sin sinim no pepin, andpin kongun erpin ei, sin sinim angił ełe kongun dinga kindpin enjpin. Nga wumb sin ek kis kun pinerim mił, ek buł ambilk enjing ku; ba sin prei erpin, Gos ngopun, eim kaplı pakı

tang kin, noman to ak to erpin piinjpin. Nga erpin kin, sin ngenj kumbii ngołmun kunum ei, sin kanpin, wiik tołmun. ¹³ Pe wumb sin ek buł ambilk, ek nik ngunjung ei, sin ek kun ka pim mił, nipin orung kindinjpin. Kindpin kin, ya mani mei ełe wumb, sin kin noman yi to piinmin. ‘Sin kuni kiim nin, epi moł mił,’ ni piinmin wumb ei, enim epi wii mił endi mołmun wumb mił, endi kun ka mulałmin mon! Wumb ei en enim sin kin noman yi to piinmin. ¹⁴ Na nanim ek ei nge połup, enim kin kindind ei, enim piik kin, singambil singii nge, nip ngonand mon! Ba na enim ek kengip dinga ngop kin ek nip ngond. Nimbił erang, enim nam kang ambił mił mołmun. Mułangin kin, enim nam noman kułup ngond. ¹⁵ Pe enim 10,000 wumb pei kaplı enim tep erik mołmun wumb ei mił molk kin, Jiisas Krais nik kin, andan tok wumb ngungii; ba enim ernjing pei mulałmin mon. Na nanim enim erinjing mił mendpił mołup, si kindinj. Nimbił erang enim kumb se, Jiisas eim ek ka ei piik kin, eim nge wumb tiłap molk kin, pii gii ninjing ei, na Gos eim ek ka ni tor kindip kin, enim ngunj. ¹⁶ Pe yi peng kin, na enim ek dinga nip ngond ei piingga. Na nanim noman pałim mił erip kin, andan top mundunj ełe, kaplı enim ekii sik, erik pungi. ¹⁷ Oł ełe nge, na piip kin, Timisii kindamb kin, enim mołmun konu ełe onum. Opu kin, nanim kingam mił, na eim noman ngond. Ngop pendip kin, Owundu Jiisas Krais nge kongun ei ambił gii nipi pum. Pupu kin, eim Jiisas Krais noman konj ngang kin, na Jiisas ekii sip, kongun erip, mołup pund mił ei, eim enim nipi ngang kin, piingga. Na

Gos nge tiłap wumb konu eipi eipi mołmun wumb ei, ek yi ku, nip ngoł ek ka ei, eim enim kanpi kin, ni tor kindpi ngumba. ¹⁸ Wumb kombur en enim, wumb owundu mołmun ni piik kin, en enim embe ambilk tonu kindik kin, noman yi to piinmin ei, na Pol tungu erip, enim kin onermba ni piinmin. Nimbil erang, na Timosii enim kin kindinj. ¹⁹ Ba sinim nge Owundu eim noman ełe kaplı ni piim kin, na enim mołmun konu ełe, si kirip ombii. Nga nam nipe epi endi bong nik enmin wumb ei, engii nge kur kan simbii. Na en enim nipe epi endi ningii ek ei nge, mendpił mon; ba en enim dinga pałim ei, kurup kenmbii. ²⁰ Nimbil erang Gos eim sinim kin tep er mołum oł ei, ek ninmin ełe nge mon; ba Gos eim nge dinga ełe mendpił pałim. ²¹ Pe enim na ek piinenjing kin, na enim kin pe epi nipe endi mił, endi ermbii ei nge, enim noman to piinmin? Pe na enim kin kep ii tumbii nge ombii min, na noman emin sep kin, enim noman tuk guyeng ni seng kin, enim kin ombii?

5

Wumb En Enim Oł Kis Men Tołmun Ngii Ełe Enjing

¹ Pe wumb en enim oł kis erik mołmun mił, nik ngunjung. Pe wumb kombur enim mołmun konu ełe tuk molk oł kis erik ei, amb ngunduk, oł kun pinerim mił enmin. Enim wumb endeim, eim arim nge amb eim seng kin, tep tokuł, no pekił andinmbil. Oł yi nge ei, torung pii gii ninenjing wumb mołmun ei, oł yi nge ei kun pinalim mił ni piinmin. ² Pe nimbil erang en enim nge embe

ambilk to kindik enjing? Ei mon; ba enim oł ei si kindik kin, nga kaimb sik, kei nik mułngii. Pe wu endi eim oł kis yi nge erim ei, enim kapłi eim tuk mołum ei, to tor kindangin kin, pupu torung mułmba. Mołpu kin, enim kin tep to mulermba mon! ³ Pe na enim kin tep to mulał, mon! Ba na noman tuk gui ei, enim kin tep to mił mołum. Mołpu kin, Jiisas Krais nge dinga ełe, na wu ei oł kis kun pinerim mił, erpi mułum wu ei kin, na ek ok noman ełe piinj mił, ni tor kindip ngond. Nip kin, na enim kin tep to mołup kin, nimbii mił nind. ⁴ Na ok noman ełe piinj yi mił nind. Pe enim ok, Jiisas Krais nge dinga ełe, se kułou tok, o ende pungii. Kunum ei, na noman tuk gui enim kin tep to mułmbii. Nga Jiisas Owundu nge dinga ełe, sinim kin tep to mułmba. ⁵ Wu ei oł kis ełim wu ei, tuk mołum ei, to tor kindangin pupu kin, Seisen kin ba. Pang kin, Seisin eim ngenj oł ełe, to kis mundmba. Yi mił erang kin, Jiisas Owundu orung ombo kunum ei, wu eim nge noman tuk gui ei, sipi orung simba.

⁶ Pe enim engin mił erik, embe ambilk tonu kindik kin, oł yi nge enmin oł ei, kun ka mon. Enim ek ei piyei! Ek endi yi mił ninmin, ‘Bres kopur owundu mił o wułum epi yiis ei, aninga kopur kindiłmin. Oł yi erang kin, bres o wupu owundu ełim. Ei yi mił ku, wumb oł kis kun pinalim oł enmin ei, aninga erik punmun. Nga ekii se, oł kis wumb kin orung orung punmun. ⁷ Pe enim oł kis kun pinalim yi nge, erik mołmun ei, yiis mił bres kin orung orung pei punum yi mił si kindngii. Si kindik kin, kapłi enim bres konj yiis pinalim ei, yi mił oł kis pinerang kin,

am kun ka mendpił mułngii. Nimbił erang Jiisas Krais eim kołpu kin, sinim kin kindim. Kindpi kin, eim Jura wumb Eisip konu molk kin, kung siipsiip to kundnjung mił, eim sinim kin yi kołpu ngum. ⁸ Yi peng kin, kaplı sinim oł kis kun pinałim mił, erpin mołmun ei, si kindmin. Ei yi mił ku, Jura wumb yiis aninga kembis kindangin kin, bres o wupu owundu ełim epi ei, kunum owundu Eisip konu ełe, Gos en enim paki topu kin, Eisip konu ełe se mengpi, tor tułum ełe piik kin, bres wii erik, kuni owundu wii nołmun, epi yiis endi kindnałmin mon. Nga sinim kaplı kun ka mołpun ek keimi nimin.

⁹ Na yi nip mon połup kin, enim kin kindinj. Kindip kin, enim wu eipi oł kis kanim kanim kun pinerim mił, wu eipi nge amb ngunduk ełmin wumb ei kin, tep tok, ende endnerngii mon. ¹⁰ Yi erang kin, enim wumb kanim kanim endi kun ka pinerim mił, ya mani mei ełe wumb oł kis wu eipi nge amb ngunduk enmin; nga wumb mei ełe epi kanim kanim pei simin ni piinmin; nga wumb kombur epi pei wan waning simin ni piinmin; nga gos kend men tok erik ngonum wumb ei, oł yi nge enmin wumb ei si kindik kin; nga ya mei ełe epi pei si kindik kin, wumb kin wii mendpił mułngii. Na nanim enim kin mon połup kindinj ei, ek yi ninand mon. ¹¹ Ba na enim kin ek nip mon połup end ei, pułe yi mił. Wumb endi eim ek yi mił nimba, ‘Na nanim Jiisas Krais nge tiłap ełe moł;’ ba nga eim wu eipi nge amb ngunduk tep to oł kun pinałim mił erpi kin; nga epi kanim kanim pei eim minj ku simbii ni piipi kin; nga gos kend kin men topu erpi ngopu kin; nga wumb kin ek

buł ambiłpi kin; nga noł nok noman wulu pang kin, peng pep kun enerang kin; nga wumb eipi epi waning si kin, enim wumb yi nge ei enim kuni ende nok, tep ende tok yi enerngii, mon!

¹² Nimbil erang kongun ei na nanim kongun mon; nga enim kongun mon ku. Torung wumb Gos eim tiłap ełe mulałmin wumb ei, oł kis kun pinałim mił enmin pa nipin, wumb ei mok tok enerngii mon! Ei nimbil erang, ei sinim nge kongun mon. ¹³ Ba wumb ombu Gos eim tiłap ełe, torung molk oł kis kun pinałim mił enmin wumb ei, Gos eim kaplı mok tumba. Ba pe nga, Gos tiłap ełe tukrung mołmun wumb ei kin, enim mok tok erngii kongun mendpił pałim. Gos ek ninim mił yi erngii, “Enim wumb endi oł kis ełim wu endi enim kin mołum wu ei, to tor kindei!” niłim.

6

Pii Gii Wumb Engnjing Kin Kos Erik Ngunerngii

¹ Pe wumb endi enim Gos nge wumb mołmun konu wu ei, wumb eipi kin ek nimba wu ei pupu kin, wumb torung wumb kos piilmin wumb kin punermba mon. Nimbil erang wu ei eim singambil sinerim min? Ba wu ei eim Gos nge wumb kin kos piimba. ² Enim ei piyei! Gos eim nge wumb tiłap ełe mołmun wumb ei, ekii se kaplı enim ya mani mei ełe wumb orung orung Gos kin pii gii ninenjing wumb ei kin, kii sik epi kanim kanim erngii ełe piik kin, mok tok erngii. Yi mił erang keimi, enim ya mani mei ełe wumb oł kis kun pinerim mił enjing wumb ei kin, enim kii sik, mok tok erik, pa yi ningii pim kin, nga ek

nin, epi kembis ombu, enim nik sipik, kun erngii ku. ³ Enim ei piingii, ekii se simin kapli, Gos eim enjel mołmun ei, oł endi erngii ei, sinim mołpun oł ei mok topun ermin, pa nipin ngumun. Yi peng kin, sinim kapli ya mani mei ełe ek nin, epi kembis kombur kun pinerim mił erik mołmun ei, sinim kapli nipin, mok topun kun ermin. ⁴ Yi peng kin, sinim na mei ełe kos ek nin, epi kanim kanim ełe pim kin, sinim nimbil oł erang, wumb Gos kin pii gii ninenjing wumb ei kin, epi ombu mok tok enmin? ⁵ Na ek ei mon połup kin, enim singambil singii nge nip ngond. Pe keimi, wumb kombur enim pii gii ninjing wumb mołmun konu ełe wumb, noman pim wumb ei, kapli nik piik, enim oł kun enmin, nga oł kis kun pinerim mił, mok tok kos erngii ni piik; ba wu endi molałim min? ⁶ Ba wumb kombur, enim Gos nge wumb tiłap mołmun ei, en enim engnjing kos ek piik nge sipik, Gos kin pii gii ninenjing wumb kumb ełe si pangin kin, wumb ei enim oł nik piik, mok tok, kos erngii min?

⁷ Enim engnjing endi si mengk, kos erngii sипинмин. Oł yi nge enim to mani kindpi kin, enim oł kun ka pim mił, enenjing pa nipi ngonum. Pe nga enim kapli kanik wiik tāngin kin, wumb enim epi waning sik; nga ek kend tok siłmin mił, yi erngii. ⁸ Ba enim engnjing noł pii gii ninjing wumb kos erik kin, pin pin erik, wumb eipi epi tolruk sinmin. ⁹⁻¹⁰ Enim ei piyei! Wumb oł kis ełmin wumb ei, Gos eim tep erpi mołum konu ełe tuk punerngii mon. Enim wumb en enim noman ełe ek kend tok enerngii, mon. Wumb ombu Gos eim tep erpi mołum konu ełe tuk punerngii.

Wumb ei oł kun pinalim oł elmin wumb ei, wu eipi amb ngunduk sik; nga gos kend embe ambilk tonu kindik elmin; nga wu eipi embnjing kin tep tok, no pek elmin; nga wu endi wu eipi kin amb mił tep to pek elmin; nga wumb eipi epi waning silmin; nga wu endi epi kanim kanim pei salikim wu ei, wu eipi bun bun kułpu kin, simbii ni piiłim; nga wu endi noł nang kin, noman wulu pang mołmun; nga wumb endi eim wu eipi kin ek embilmba; nga endi yi ku wu endi wu eipi tui to pendpi eim ku ni epi aninga waning silim. Wumb yi nge ei, Gos eim tep erpi mołum konu ełe tuk punerngii mon. ¹¹ Pe enim mołmun wumb kombur ok oł yi nge erik mulnjung; ba pe, Gos kingam Jiisas eim miyem ełe, enim noman tuk ełe oł kis kun pinerim, erik mulnjung oł ei, kil ngo si kindim. Nga Gos eim nge Gui Ka ełe erpi sipipi kin, enim to eipi kindpi kin, nga erang ok, wumb kun ka mendpił mołmun. Nimbil erang enim Jiisas Krais sinim nge Owundu ełe, pii gii ninjing.

¹² Wumb kombur yi mił niłmin, “Epi kanim kanim pei, sin kaplı ermin,” ni lo yi ninanim mon; “Ba epi kanim kanim pei erngii,” ei kombur enim paki tunermba. Keimi, lo yi ninim, ‘Nga epi kanim kanim kaplı pei ermbii,’ ni piind; ba na epi ombu ei na ambił gii ninarpi kin, kongun wu mił kongun wii erip mulermbii, mon. ¹³ Keimi, kuni ei sinim kirim ełe nge, nga sinim kirim pałim ei kuni ełe nge; ba ekii se Gos eim kaplı sinim kirim kin kuni kin ei Gos eim erpi kin, to poru nipi, si kindmba. Ba sinim ngenj ei sipipin, oł kis kun pinerim mił, enermin mon. Nga ei amb

ambił kin tep tunarpin kin, nga or ende pepin kin, piipin andinmin, ei mon! Ba sinim ngenj ei Gos Owundu eim nge ngenj; nga Gos Owundu ei eim sinim nge ngenj ełe mołum. ¹⁴ Gos eim dinga ełe mendpił, Jiisas Owundu kołpu pim ei, erpi sipi kin, nga konj kindim. Nga sinim yi ku, ei eim dinga ełe mendpił, sinim nga kułmun ei, erpi sipi kin, nga konj kindmba. Yi erang, sinim ngenj konj kunum kunum mułmba. ¹⁵ Pe enim kom sek piingii ei, sinim ngenj pei ei, Jiisas Krais eim nge ngenj yi peng kin, nga sinim Jiisas Krais sinim eim ngenj ei, sipipin kin, nga amb andłam owuł andiłim amb ei nge, sinim Krais ngenj ei sipipin oł yi nge, enermin ku. Ei am mon mendpił! ¹⁶ Pe enim kom sek piingii. Pe wu endi eim amb ningił owuł owuł kanpi andiłim amb ei kin, tep tokuł, or ende pekił erngił ei, Gos ek yi mił ninim, “Wu ngenj ei opu, amb ngenj kin opu, ende pupu, si kindpi kin, amb ei kin wu ei kin ngenj ende pupu mołum. ¹⁷ Ba wumb nii endi eim, Jiisas Owundu kin dambiltpi o ende pupu nim kin, eim noman tuk gui ka molkuł kin, o ende punjnguł. ¹⁸ Oł kis yi nge kun pinałim oł ei, buł ngok, si kindngii. Oł kis kanim kanim eipi kun pinałim enmin oł ei, ngenj torung oł enmin; ba oł kis yi nge kun pinałim oł ei, eim ngenj er kis mondpu kin, oł kis enim. ¹⁹ Enim piyei! Enim ngenj noman tuk ełe ei, Gos eim Gui Ka nge ngii mił, enim kin no pepi mołum. Gos nge Gui Ka, ei eim enim ngang kin, enim ngenj noman tuk ełe mołum. Enim nge ngenj ei en enim nge mon. ²⁰ Gos eim enim kumep owundu to pendpi kin, sipi orung sim. Ei yi peng kin, epi kanim kanim en enim ngenj ełe erngii epi ei, Gos eim

embe ambilk tonu kindngii.

7

Wu Amb Siłmin Oł Ei Nge

¹ Ok enim mon endi polk kindnjing ei nge; pe na mon połup kin, orung kindind. Pe wu endi eim amb endi sinarpi ni, epi endi enerim kin, ei oł ka ermba. ² Ba nimbil erang wumb ningil eipi eipi kaniłmin wumb, pei mołmun. Molk kin, oł yi ełmin oł ei piki tonum. Yi mił erang, wu amb endeim endeim ni mułangin kin, nga amb wu endeim endeim ni mułang kin, oł yi mił erngii. ³ Wu ngenj ei ambim nge ngenj kapli eim pandi tunermba mon. Yi mił ku, amb ngenj ei wam nge ngenj kapli eim yi ku, pandi tunermba, mon ku. ⁴ Amb eim nge ngenj ei, eim tep erpi mulałim mon; ba amb wam eim nge ambim ngenj tep erpi mołum. Pe nga wu eim ngenj ei eim tep erpi mulałim ku; ba amb eim wam nge ngenj ei eim tep erpi mołum. ⁵ Pe wu amb eł elip wu amb nge tep tonmun oł ei nge noman ełe tonu om kin, kapli tep tungul. Pe nga eł elip, mon pa nikił, kunum ełe mendpił prei erpił, yi ermbil nikił erngil, ei kapli; nga ekii se okuł, wu amb nge tep tumbuł ni, noman to piingil ei kapli erngil. Mon pim kin, Seisen opu pendpi kin, kom top, mon nipi kin, yi ermba. Nga eł elip, ngenj ełe sipkił kin, wumb eipi kin oł kis yi nge erngil. ⁶ Na enim kii sinjing kin, wu amb simba ek ei piip nind. Nind ek ei, enim wu amb singii ei, yi mił erngii ei kapli; ba ei lo ek endi mon. ⁷ Pe na noman yi to piind. Wu amb pei na amb sinarip wii moł mił, yi mułngii;

ba wumb endeim endeim ni, Gos eim en enim noman dinga kanim kanim yi mił ngum. Gos eim wumb kombur en enim wenjing min embnjing. Nga Gos wumb kombur yi mił ngum; amb sinarik; nga wu punarik, wii mułngii. ⁸ Pe na ek ei nip wu amb sinałmin; nga amb wu punałmin; nga amb wenjing kołmun wumb ei kin nip ngond. Ngond ek ei, enim yi mołmun mił, na moł mił, yi erik mułngii; ei ka wii! ⁹ Ba wumb endi eim ngenj kin noman ełe tep kun enermba ei, kapłi wu endi amb simba min, amb wu endi ba ei kapłi. Mon pim kin, wumb ei eim noman tuk ełe dup mił gur neng kin, oł kis endi ermba. ¹⁰ Pe nga wu amb sinmin; nga amb wu punmun wumb ei kin, na lo ek dinga endi nip ngond. Ngond ek ei, nanim lo ek mon; ba Gos Owundu lo ei nipi ngonum. Ei yi mił, amb endi eim wam mani kindpi kin, pun punermba mon. ¹¹ Pe nga amb wam ei mani kindpi, si kindpi pupu nim kin, amb ei, eim wii mułmba. Wu endi eipi punermba mon; ba amb eim nge wam kin orung ba ei kapłi. Nga amb ei wam noman emin sepi kin, eim kapłi, eim ambim se orung simba. Nga mon pa nipi kin, wu amb si kindnermba mon. ¹² Nga wumb eipi kombur kin, nanim ek yi mił nip ngond. Ngond ek ei, Gos Owundu nge ek ok nirim mił pułum, mon. Nanim nip enim ngond. Pe nga, pii gii nim wu endi, eim ambim pii gii ninerim kin, ba eim wam kin kapłi, ‘No pep mołup bii,’ pa nimba. Nimba ei, eim wam kapłi mani kindpi kin, si kindnermba mon! ¹³ Pe nga pii gii nim amb endi, eim wam pii gii ninerim kin wu ei, eim ambim kin ‘Tep to no pep mołup bii,’ pa nimba. Nimba ei kapłi,

amb ei eim wam mani kindpi kin, si kindnermba mon. ¹⁴ Pe enim piinmin! Wu endi pii gii ninerim kin wu ei, eim ambim kin tep tumba wu ei, eim oł kun ka ełmin mił mułmba. Nimbił erang eim ambim pii gii nirrim ełe erim. Pe nga ambim eim pii gii ninerim kin, amb ei eim wam pii gii nim wu kin, tep to mułmba. Nga yi ku Gos amb ei kanpi kin, kun ka mił mułmba ni kaninim. Nimbił erang amb eim wam pii gii nirrim ełe erim. Ba yi peng kin, enim kangi ambił mengłangin kin, kapłi kun ka mulenełangin. Ba nga oł yi enjing pałim mił ei, oł kun ka erik mił mołmun. ¹⁵ Pe nga wumb endi eim pii gii ninerim kin, ei eim wam min, ambim mani kind, si kindpi kin, bii pa nimba. Nimba ei, kapłi yi ermba mił, ei pii gii nirrim wu, min amb ei, kapłi eim ambił gii ninerngii. Oł yi ermba mił, Gos eim ek yi nipi, "Enim noman emin pałim ełe, no pek mułngii," pa nim. ¹⁶ Ba pe nim pii gii nin amb ei, nim pii kun eran kin, wanim kapłi pii gii nimba min mon; nim piinan. Yi mił nim wanim si kindnenjii mon. Pe kapłi, nim pii gii wu, nim pii kun eran kin, ambnim kapłi pii gii nimba min, ei nim piinan. Yi mił nim ambnim si kindnenjii mon ku.

¹⁷ Ek ełe nge wu amb simba ei Gos eim wumb nii endeim endeim ni mok tum. Ba epi ei kin, Gos nirrim mił, wu endeim endeim ni yi mił mułngii. Mułangin mił, na lo ek yi mił nip kin, Gos tiłap wumb konu orung orung mołmun wumb nip ngunj. ¹⁸⁻¹⁹ Ei yi mił Jura wu endi ngenj kopsik ełmin wu endi mułang kin, Gos wii topu, se orung sim ei, eim kapłi ngenj kopsik ełmin oł ei, si kindmbii ni enermba mon. Pe nga torung

wu endi mułang kin, Gos eim wii topu se orung sim kunum ei nge, enim ngenj kopsik enałmin oł ei, ermbii ni piinermba mon. Nimbił erang ngenj kopsik elmin oł ei min, ngenj kopsik enałmin oł ei min, ei oł mendpił endi mon; ba oł yi erngii ei oł mendpił, Gos eim nge ek enim piik kin, ekii singii ei, oł keimi mendpił. ²⁰ Pe wumb nii kanim kanim endi ok mułangin kin, Gos en enim mok topu, wii topu se orung sim ei, en enim nii ok mulnjung kin, yi ku moltk pungii. ²¹ Pe enim wumb kombur wumb eipi kin kongun wii erik mułangin kin, enim wumb noman embin to piinerngii. Yi mił, Gos eim enim wii topu, sipi orung sim. Ba nga kaplı enim andłam kun seng kin, enim wumb kin kongun wii erik mołmun ei, si kindik kin, en enim noman ełe kongun ei erik mułngii. ²² Wu endi wumb kin kongun wii erpi ngopu mołum ei, eim wu endi eim Gos Owundu eim wii topu se orung sim. Nga wu ei, Gos kin wii mułmba. Mułmba ei, eim erpi, oł kis kun pinerim ei si kindpi, erpi kindpi kin, wumb konj mił mołum wu ei, Jiisas Krais nge kongun wu mendpił mołum. Nga orung wu eipi endi kin kongun enarpi kin, Jiisas Krais eim wii topu, se orung sim ei, eim nge kongun wu mołpu kin, kongun wii erpi, ngopu mołum. ²³ Gos eim sinim kumep owundu ngopu kin, sinim sipi orung sim. Pe enim yi mił no pek mei wumb kin enim noman ełe kan ngii mił moltk yi mulerngii mon. ²⁴ Na angnan noł! Sinim Gos kin mandi pupun kin, tep to mułmun. Pe nga yi ku, sinim wumb endi ok mulnjpun kunum ełe, Gos sin wii topu erim kunum ei, yi mił Gos kin ekii sipin mołmun.

*Amb Wu Punenjing Amb Ni, Wu Amb Sinenjing
Wu Ni, Amb Wenjing Kułum Amb*

²⁵ Pe na, amb wu punarik mołmun amb ombu kin, ek yi mił nip ngond. Gos Owundu eim ek dinga endi yi nipi ngunerim mon; ba na nanim noman ełe piind mił, ni tor kindip ngond. Ngond ei, nimbił erang Gos Owundu eim na kin kaimb owundu sipi, kołpu ngum. Ngang kin, kaplı enim na ek kun ka ei piik kin, ekii singii.

²⁶ Pe akip kunum ełe, oł embin tui kanim kanim tonu onum ełe pim kin, na yi ni piind ei, kaplı enim akip mołmun mił, yi ku mułngii! ²⁷ Pe wumb kombur enim embnjing mołum ei, mani kind, si kindmbii ni, noman to piikin enenjii mon! Pe nga, wumb kombur enim amb sinenjing pim kin, amb endi simin ni, noman yi peng kin, noman to piinerngii, mon ku. ²⁸ Ba pe nga enim amb kombur sinjing kin, ei enim oł kis kun pinerim mił enenjing mon. Pe nga amb kombur wu punarik mułngii amb ei, wu endi pungii nge, en enim oł kis kun pinerim mił enenjing mon ku. Ba na enim wu amb sinjing wumb ei, ya mei ełe oł embin tui epi kanim kanim enim kin omba ei, piip kin nind. Nind ek ei, wumb ngenj kumbii ngang kin, wumb ngenj kumbii sinmin oł ei, piip nind. Nind ek ei, enim kin yi tonu omba, ei mon, ni piip kin nind.

²⁹ Angnan noł, na nam yi mił piip nind. Sinim mei mani kunum kopur kinan tangpi simba pinalim. Yi peng kin, akip kin ekii se wu amb singii wu mułngii ei, en enim amb mulerngii mił kongun dinga erik mułngii. ³⁰ Pe nga wumb kombur ke ningii ei nge, Gos kin kongun dinga

erik ke ninerngii wumb, yi mił mułngii. Pe nga wumb kombur ka piik mułngii wumb ei nge, Gos kin kongun dinga erik noman embin seng mołmun wumb, yi mił mułngii. Pe nga wumb kombur epi top tok singii wumb ei nge, Gos kin kongun erik epi sinerang mołmun wumb, yi mił mułngii. ³¹ Pe wumb kombur mei ełe epi kanim kanim salim ei sik, nok erik pungii ba, wumb ei Gos kin kongun dinga erik kin, nga mei eèle epi ei kin, noman kulerngii mon. Nimbil erang ya mei eèle epi kanim kanim ombu epi eipi mił tonu opu kin, nga am pupu poru nimba.

³² Pe na nanim noman yi pałim, epi kanim kanim enim noman ei embin to piinerngii mon. Pe amb sinanmin wu ombu, Gos Owundu kongun pałim mił, noman to piik er mułngii. Nimbil erang enim Gos Owundu kin noman ka piik ngungii nge enmin. ³³ Ba amb sinmin wu ombu, en enim ya mei eèle epi kanim kanim ombu, noman to piinmin ku. Nimbil erang en enim embnjing kin, noman ka to piik ngok, yi enmin. ³⁴ Yi peng kin, wumb kombur en enim noman tał peng erik mołmun. Yi mił ku, nga amb wu punanmin amb ni ambił ombu, en enim Gos Owundu kongun ei, noman to piik kin, erik mułngii. Molk kin, ei enim ngenj eèle oł kun ka pałim mił erik kin, noman tuk gui eèle molt enmin. Ba wu punmun amb ombu, en enim ya mei eèle epi kanim kanim ombu, noman to piinmin ku. Nimbil erang en enim wenjing kin noman ka piimba, nik enmin.

³⁵ Na nanim ek nind ei nip eramb kin, enim paki top kin, kun ka mułngii nge end. Nga enim amb singii nge oł, andlam ondu ngunand; ba

nanim enim oł kun ka pimba mił erik kin, nga enim. Gos Owundu eim kongun ełe mendpił erik kin, am eim kin mendpił noman to piik erngii. Nga epi eipi endi, enim noman to piinerngii mon!

³⁶ Pe nga wu endi eim ambłam wu endi eipi simba nik, kuimi to kindangin kin, mułmba. Mułang kin, kung ngii pei o pang, ambił wu simba wu ei kenim ni, arim ambił ambił gii ni mułum. Mułang kin, arim eim kenim ni andłam eipi endi sinerang kin, kaplı eim noman ełe piipi, ambił ei wu ei ngumba. Ngang kin, oł kun pinałim mił enerim mon. Kaplı, ambił wu ei pang kin, wu amb mułguł. ³⁷ Ba nga arim eim dinga kindpi kin, ambłam wak tunermba. Nga epi eipi endi sikir erii erii ninermba mon; ba nga eim nge noman ełe, eim kun ka tep erpi mołum. Nga eim noman ełe piipi pendpi kin, eim ambłam kuimi to mundnjung kin, ambił ei wii mułpu kin, wu endi punermba mon ni piim. Yi mił wu ei ka wii erim. ³⁸ Yi mił erang, arim ambłam wu ei kuimi to mundnjung kin, wu endi ngum kin, ei kaplı ermba. Pe nga arim endi ambłam wu endi ngunerim kin, wu ei ka wii mendpił erim.

³⁹ Pe amb endi wam konj mołum ei, wam kin tep tokuł mołmbuł. Ba nga amb ei eim wam kułmba ei, eim kaplı wam kin ende punermba mon. Ba eim wu eipi endi bii ni piimba, ei kaplı ba. Ba eim pii gii ninim wu endi ba. ⁴⁰ Ba na nanim noman eèle pałim mił nip ngond. Amb ei, eim wam kułmba; nga ei eim wu endi eipi punarpi kin, eim wii mołum mił, ei ka mendpił pimba. Pe na nanim noman to piind ei, Gos eim nge Gui Ka na kin andan topu mołum ku.

8

*Kuni Sipik Gos Kend Kin Embe Ambil Tonu
Kindik*

¹ Pe na mon połup kindind ei nge kuni kanim kanim kombur gos kend kin embe ambilk tonu kindik ngunjung. Pe enim yi mił kii sinjing ei, am keimi mendpił. Sinim pei noman kun ka peng piipin kin, erpin mołmun. Wumb en enim yi ninmin, “Noman yi pałim ei sin epi kanim kanim pei piipin, si kindpin mołmun,” pa ninmin. Ei yi erpi, enim embe ambil tonu kindang kin, ka ka piük enmin; ba wumb noman kultmun oł ei, en enim kin pim kin, en enim kaplı erpi dinga kindilim. ² Pe wumb nii endi eim yi noman to pimba, “Na epi kombur am mendpił piind,” ni piimba wu ei, eim noman piimba mił, ei kaplı enanim, mon. Gos wu ei kanpi epi wii mił ni piinim. ³ Ba wumb nii endi, Gos kin noman kultum wu ei, Gos eim wu ei piinim mił, eim nge wu mendpił mołum.

⁴ Pe nga kuni kanim kanim kombur gos kend kin embe ambilk tonu kindik kin, sik ngunjung ek ei, na nind. Ei sinim piinmin, gos kend ei Gos keimi mon! Ba ei min men wii mił; ba Gos eim endeim mołum. Nga sinim piinmin ei, sinim Gos endeim mendpił mołum. ⁵ Ba nga keimi, epi kanim kanim pei “Gos mołmun, nga owundu mołmun,” pa niłmin. Yi peng kin, ei tonu epin muł ełe ni, ya mani mei ełe, gos kend owundu ombu pei mołmun. ⁶ Yi mił, ba sinim nge Gos keimi endeim mendpił mołum. Sinim Erinjin Gos Eim endeim mendpił. Eim epi kanim kanim pei

eririm nge pułwu. Sinim ei eim kin tep to mułmun ni piipi eririm. Nga Jiisas Krais Owundu endeim mendpił mołum. Eim epi kanim kanim pei erim ei, eim ełe mendpił erim. Erang kin, sinim eim kin noman konj sipin, no pepin mołmun. Yi mił ku, sinim piinmin ei, sinim Gos endeim mendpił mołum.

⁷ Ba wumb pei epi ombu pei keimi, ei pii poł tunanmin. Nga wumb kombur ni piik kin, en enim kuni sipik kin, gos kend kin, embe ambił tonu kindik ngunjung kuni ei, en enim nunjung. Nimbił erang en enim yi piiłmin, gos kend ond ku mił, keimi mołum, ni yi piinjing. Piik kin, ei minj noman to piinjing. En enim noman tuk ełe dinga piinenjing. Piinarik kin, kuni ei nunjung. Nangin kin, noman tuk ełe ei dinga pinalim mił erim oł kis erpi kin, noman tuk ełe to kis mondnum. ⁸ Keimi, kuni numun ei, sinim erpi sipipi kin, Gos eim kin mandi kindnermba mon. Pe sinim kuni ei nonenjpin kin, sinim embe Gos kumb ełe to mani kindnermba mon. Pe nga kuni ei nunjpun kin, sinim embe Gos kumb ełe to tonu kindnermba mon ku. Yi peng kin, kuni yi nge ei nunermin mon.

⁹ Ba enim kanik, kun erik mułngii! Pe enim kuni nok, oł yi nge enjing kin, wumb kombur pii gii dinga ninanmin wumb ei, bok tok, si kindik, orung puk kin, oł kis kun pinalim mił erngii. Mon pim kin, enim kuni nok, oł yi nge enmin konu ełe mendpił, wumb kombur bok tok, si kindik, orung puk kin, oł kis nga erngii nge, enim noman tuk eèle yi ninim. ¹⁰ Ei yi mił, nim oł ombu am piił ni piiłin, wu endi gos kend men tok ngii peł eèle molkun kin, kuni nun. Nun kunum eèle, wu

endi eim noman tuk elege dinga pinerim wu ei, nim kanpi kin, nim nun kuni ei, ekii se wu ei, gos kend kuni numba ku. ¹¹ Nim kan kin, nim oł ombu piihin wu, ninim oł ei eran kin, angnim endi noman tuk elege dinga pinerim wu ei, eim noman elege nim er kis mundun. Nim angnim wu ei, Krais ei ond peri kołpu kin, wu ei sipi orung sim. ¹² Ei yi mił enim oł ei erangin kin, engnjing noł noman tuk elege dinga pinatim ombu, ei erpi kis mondnum. Wumb ei kin oł kis enmin. Ba yi ku, enim oł yi nge enjing kin, Krais ei kin oł kis kun pinerim mił erik ngonmun ku. ¹³ Yi peng kin, kuni namb kin, nanim angnan noł bok tok enjing kin, nam kuni ei nge nga endi nunermibii mon. Mon pim kin, nanim angnan noł kapli oł kis endi oł kun pinerim mił erngii.

9

Gos Nge Ek Se Andiłmin Wu Nge Kongun

¹ Pe epi endi erpi, na noman tuk elege ambił gii ni se molatim mon. Pe na Gos nge ek se andiłmin wu moł. Pe na Jiisas sinim nge Owundu ei na kenj ku. Jiisas Owundu nge kongun enj ei mong tum ei, enim mołmun. ² Keimi, wumb kombur yi ni piingii. Na Gos nge ek se andiłmin wu molał ni piingii; ba ei keimi, na Gos nge ek se andiłmin wu moł. Ei yi erang kin, enim ok pendik, Jiisas kin pii gii dinga nik mołmun. Yi ku enim kapli piinmin ei, na enim kin Gos nge ek se andiłmin wu mendpił moł.

³ Pe wumb na kin kos mił erik, oł yi en yi en, nik enmin ei, nanim ek yi mił nip, orung kindind. ⁴ Pe wumb sin ek se andiłmin wumb kin

kuni ni noł ngok erngii ei, sin Gos Owundu nge kongun ermin ei, sin sipin kaplı numun, ei kis min? ⁵ Piisa kin Gos nga ek se andiłmin wumb eipi kin Owundu nge angim noł yi mił ku erik. Ei kaplı enim ek se andiłmin wumb pii gii amb sik, sin kin tep tok Gos kongun erik andmin. Nga kaplı sił yi ku erpił kin, nga kuni ngok ei sipił numbuł, ei kis min? ⁶ Banapas kin na kin mendpił sił siłip, ngenj kongun erpił, kuni se nopuł mołmbuł ni, na yi piind; ba nimbıl erang sił siłip mendpił, yi mił ermbıl?

⁷ Pe opu ond wu endi eim opu peng, opu ermبا; ba ei eim kuni kan sipi, nopu mulermبا mon! Pe nga wumb endi ond mong pin tełmbا kuni ei, nga eim sipi numba ku. Pe nga kung kau es tołum wu ei, eim kung kau am to sipi, numba ku. Yi mił ełmin, nga ei nge kuni nołmun.

⁸ Pe epi ombu wumb oł kun pałim mił ermin ni noman yi to piinmin ei, na oł ei nge kin mendpił ninerbii mon. Nimbıl erang nga Gos eim nge lo ek epi yi ku ninim. ⁹ Sinim Gos Moses lo ek ngurum ek piinmin ei, ek yi ninim.

“Pe kung kou kombur simb ełe kimbangin kin,
kuni wiis mong topu, konu eipi eipi pułum
ei, kung kou ombu gupu ełe epi endi sik,
kum tok kung kou kuni nunermба nik yi
enerngii mon.”

Ei Gos kung kau ombu mendpił, noman to piipi ninim min? ¹⁰ Gos ek yi piipi, nirim ei, sinim nge mendpił noman to piipi kin, ek yi mił nirim. Keimi mendpił, ei sinim piimin nipi, mon połpu pendrim. Pe wu endi kuni tełngii konu mei topu ka ermبا. Nga wu endi kuni mong topu

mułang kin, tengmba ei, eł elip kuni mong ełe kongun erangił kin, kuni kopur simbił ni piikił kin, kongun yi mił erngił. ¹¹ Pe sin Gos eim ek ka kuni mong mił, enim mołmun konu ełe kindinjpin. Kindpin kin, enim noman tuk ełe kuni mił dinga sinjing. Sik kin, sin kunum kunum no pepin mołmun ei, enim sin kin kuni ni epi ombu, sin paki tumba epi kopur pei, enim sin kin ngungii ei, kaplı sin numun ni piinmin. Piipin kin, ei kun pinalım ni piinmin min? ¹² Pe nga wumb kombur enim kin epi kombur simin ni piingii, ei kaplı. Ba sin kumb se enim kin kongun erpin kin, ei kaplı sin enim kin epi pei simin ni piinjpin; ba oł yi nge, ei sin enenjpin mon. Yi peng kin, sin sinim oł embin tui kanim kanim ei ko wupun kin, kongun erpin punjpun.

Mon pim kin, Jiisas eim ek ka ni tor kindpin enjpin kin, andłam ei ondu ngunjpun. Yi peng kin, sin kuni ni epi enim kin sinenjpin. ¹³ Enim ek keimi mendpił piik si kindinmin. Ei men ngii ełe kongun ełmin wu ombu men ngii ełe ngołmun kuni ei, sik nołmun. Nga wumb kung sipik, dup kalk, Gos ngołmun wu ombu, kung tongndung en enim sik, nołmun ku. ¹⁴ Yi mił ku, Gos Owundu eim lo ek yi mił nipi pendim. Ei wumb nii endi, Gos eim ek ka nik, tor kindik kin, wumb ngungii ei, en enim kuni nin epi kanim kanim pei, Gos kongun erngii ełe nge wumb ei kin, sik nok pek kin, molt pungii.

¹⁵ Ba na epi ombu endi, enim kin yi mił sip enenj mon. Pe nga mon ei połup kin ngond; ba oł ei nge, nanim ermbii nip, ngonand mon. Yi peng kin, kumb se na kułmbii ei kaplı. Mon pim kin, wu

endi na noman ka piind pułe ei, na enim kin ek ka nip tor kindip wii ngond ei, sipi kin, tor sipi si kindmba. ¹⁶ Yi mił, na Gos ek ka nip tor kindind. Na kongun ei mendpił Gos na buł ełe tonu kindim kin, kongun ei mendpił ermbii. Nga kongun eipi endi sinalim mon. Na Gos ek ka nip, tor kindnenj kin, na noman tuk ełe kis mendpił mułmba. Yi mił, kongun ei erip kin, na nanim embe ambił tonu kindnermbii. ¹⁷ Pe kongun ei, nanim noman ełe mendpił ermbii nip elamb kin, na nge kongun enj ełe kumep silamb. Yi mił ermbii nip enand; ba na kongun ei end. Gos eim ‘Na enjii,’ pa nipi ngum kongun ei, erip moł. ¹⁸ Pe na kongun enj ełe, monge ei yi mił endi sind. Na Gos ek ka enim wii nip ngunj; ba na monge endi eipi sinermbii mon. Na ka piind ełe nge, ei na monge mendpił sind. Sip kin ei nge, enim ek ka ei wii sinmin.

¹⁹ Pe na nanim wu endi nge kongun wu mulał mon; ba na nanim noman ełe erip wumb pei nge kongun wu moł. Mołup kin, kongun erip, wumb pei Gos sipi, orung simba nge kongun erip kin, ek ka nip, tor kindip moł. ²⁰ Yi mił, Jura wumb kin mołup kongun enj ei, Jura wumb nok pek mulnjung mił, na yi ku erip kin, nop pep muls. Yi erang kin, Jura wumb Gos kin sip, orung simbii nge muls. Pe nga, nanim Gos lo ek Moses ngurum ei, na tep enanim; ba na wumb mił no pep mołup kin, Gos lo ek Moses ngurum ei ninim mił, ekii sinj. Sinj lo ei, nanim wumb kin tep to mołup kin, yi enj ei erip kin, wumb ei lo ek ekii sinjing wumb ei, Gos se orung simba nge enj. ²¹ Yi mił ku pe nga torung wumb tiłap eipi wumb, Moses lo ekii

sinenjing wumb ei no pek erik mulnjung mił, na yi ku enj. Ei yi erip kin, torung wumb tiłap eipi wumb Gos kin sip, orung simbii nge, yi enj. Pe na oł yi nge end ei, erip kin, Gos lo ek to kindip kin, ekii sinenj mon. Ba ninim Krais lo ek nipi ngum ełe, nanim ekii sip andind. ²² Wumb pii gii dinga pinerim wumb ei kin, na yi ku, pii gii dinga pinerim mił ku onj. Yi erang kin, na wumb pii gii dinga pinerim wumb ei, Gos kin sipi orung simba nge enj. Pe nga wumb pei oł kanim kanim enjing mił, na yi ku oł ei nge enj. Yi erip kin, na wumb aninga kombur Gos kin sipi, orung simba nge enj. ²³ Oł kanim kanim pei, ei na enj ei, yi erip kin, Gos eim ek ka nip, tor kindip kin, nga Gos embe ambił tonu kindip enj. Enj ei wumb kombur ok, Gos ek piik pii gii nengin kin, Gos en enim epi ka wii ngang kin, en enim ka ka piik erngii. Na nanim yi ku erip kin, ka ka piip ermbii.

²⁴ Pe enim keimi piinmin wumb kombur sikirik puk kin, epi ka wii endi singii nge punmun. Pupun kin ei, wu pei sikir pułmun; ba wu pei minj puk kin, epi ka wii endi sinerngii mon. Enim ei piyei! Yi mił erang, enim yi ku, sikirik dinga puk kin, Gos nge epi ka wii sałim epi ei, singii nge punmun. ²⁵ Wumb pei sikirmin ni piingii wumb ei, en enim kongun dinga erik, noman nin ngenj dinga kindik kin, noman ełe epi kanim kanim to mani kindik. Yi erik kin, kaplı dinga sikir puk kin, epi ka wii endi singii. Ba ekii se, epi ei, am ba; kunum kunum eim kin tep mulermba. Ba sinim sikir dinga pupun kin, epi ka wii simin epi ei, kunum kunum tep mułmba. ²⁶ Yi peng kin, na nanim kun sikirip punj, poru niłim konu ełe pup

kin, na kanip kin, orung orung kindnenj mon. Yi mił ku, nanim angił ełe kum tonmun wu ei mił moł. Kunum kunum nanim angił tał ei, angił wii olkup top kindamb kin, wii konu pop top punałim mon. ²⁷ Ba nanim ngenj ełe, kongun dinga kindip eramb kin, nanim piind noman palim mił, na ngenj ekii simba. Mon pim kin, nam Gos ek ka nip, tor kindip, wumb ngamb kin, ekii se sikir pup, bok tamb kin, Gos epi ka wii sinenj kin, na kin ka mulermba.

10

Gos Kend Kin Men Tok Erik Ngok, Noman To Piinerngii

¹ Angnan noł, na enim kin kom se piingii ei, na ek nip ngond. Sin sinim Jura wumb kudenjin noł Eisip konu si kindik kin, Moses kin ekii sik punjung ei, kupu muł endi mandring ełe, andan topu, en enim wumb mulenjing konu ełe molk punjung. Puk kin, ‘Ep Noł Kundii’ pim konu ełe, tumb tok puk kin, orundung noł wer ełe tor punjung. ² Pe wumb en enim kupu muł ełe nin, ep noł kundii tumb tok orundung tor punjung, Gos wumb ei noł ełe noł pendpi ngum. Nga ok, Moses kin tep tok, ekii sik punjung. ³ Pe en enim pei wumb mulenjing kułii konu ełe, kuni ende mił nunjung ei, Gos eim en enim ngum kuni ei, nunjung. ⁴ Nga wumb pei noł ende mił nunjung ei Gos ngum noł ei, nunjung. Keimi, en enim pei kom ku ełe tor om noł ei, minj nunjung. Pe nga, sinim piinmin ei Krais eim noł ngopu, paki topu kin wumb ombu en enim kin, tep tok punjung.

⁵ Ba Gos eim, wumb pei enjing oł ei, kanpi ka piinarpi kin, nga noman kułpu ngunerim mon. Yi peng kin, kulnjung wumb pei aninga ombu, mei wumb molałmin konu orung orung ełe, wumb kolk kin, moltk punjung.

⁶ Pe oł kanim kanim ombu, sinim kenmin ni, andan topu ngonum. Yi erpi kin, andan topu ngang kin, sinim oł kis yi nge, wumb ombu enjing oł yi nge, noman to piinerngii mon! ⁷ Nga gos kend embe ambił tonu kindik noman to piinerngii. Wumb kombur enjing oł ei mił, enim yi enerngii! Ei nge, Gos eim ek ka ełe yi ninim, “Wumb mani pei ełe moltk, kuni nok, noł nok erik kin, nga angk tonu ok, non erik.” Yi erangin kin, gos kend kin ka piik nik enjing. ⁸ Nga ok wumb kombur wu amb eipi ngunduk kin, oł kis kun pinerim mił erik kin, yi mił erik. Oł yi nge, ei sinim yi enermin mon! Wumb kombur oł yi nge erik mulnjung wumb ei, kunum endeim mendpił ełe, 23,000 wumb pei kulnjung. Yi erang kin, enim oł ei enerngii, mon! ⁹ Sinim Gos Owundu ei nge, epi kuni ngumba min mon; ei oł ermba mił kenmin nik, wumb kombur enjing ei, yi mił enerngii mon. Yi erangin kin, ka wembii kis ok, wumb ei tangin kin, kolk poru ninjing. ¹⁰ Enim kapli, Gos sin kin, ‘Oł yi mił yi mił enjii,’ ei enim pa nik kin, wumb kombur oł yi nge enjing oł ei, yi nge enerngii mon! Wumb kombur oł yi nge enjing ei, Gos enjel wumb to kondułum nge enjel opu kin, wumb kombur to kondpu poru nim. ¹¹ Pe oł kanim kanim wumb ombu kin tonu om ei, wumb oł ei andan tang kin, noman to piingga, nipi enerim. Nga sinim oł yi nge enerngii nipi,

andan topu kin, Gos eim ek ka elege pendim pałim ei, pe muł mei, poru nimba kunum ei, mandi erang kin, no pepin mołmun. ¹² Yi mił erang, wumb nii endi, eim nanim Krais pii gii dinga angip mułmbii ni, noman yi to piimba wumb ei, eim kanpi, kun erpi kin, no pepi mułmba. Mon peng kin, eim oł kis kun pinerim mił erpi kin, bok topu, si kindpi kin, orung ba. ¹³ Pe oł erngii mił kenmba oł kanim kanim enim kin opu, kom topu, enim noman ngenj elege yi erii yi erii nimba ei, oł konj andłam endi eipi opu, enim kin onanim. Oł yi nge, ei wumb pei kin yi tonu opu opu erim. Ba sinim Gos kin pii gii dinga nimin, kapłi Gos sinim ambiłpi gii dinga nipi kin, sinim paki tumba. Nga enim Gos eim kanpi wiik tang kin, opu kom topu, erii erii nimba ei enim to mani kindnermba; ba enim dinga elege ngang kin, dinga erngii. (Pe nga oł yi erngii mił kenmba oł endi enim kin opu, kom topu, yi erii yi erii nimba ei Gos eim enim dinga ngang kapłi dinga angk pendik oł yi nge ombla, ei kanik kun erik mułngii.) Nga Gos eim enim kapłi paki topu, andłam topu seng kin, oł yi nge, enim kin tonu om kin, enim dinga angk mołangin kin, oł erngii mił kenmba ei, enim to mani kindnermba, mon!

¹⁴ Yi peng kin, nanim angnan noł! Enim kapłi, gos kend kin embe ambilk tonu kindik, men tok erik ngok, enmin oł ei nge, buł ngok, eipi pungii. ¹⁵ Na enim kun ka piiłmin wumb ei kin, ek nip ngond. Nip ek ei, enim piik mok tok, pii kun erik mułngii! ¹⁶ Pe ming elege noł wain mołum ei, sinim oł ka epi ni, ek ka nipin, Gos ngonmun. Pe sinim ming elege, noł wain Jisas miyem mił

nonmun ei, sinim Jiisas kin dambiltpi, se ende kindnim. Pe nga bres engin to nonmun ei, Jiisas ngenj mił ełe, sinim Jiisas kin dambiltpi, se ende kindnim. ¹⁷ Yi erang kin, bres endeim sałim ei, yi mił ku, sinim wumb pei mołmun. Molk kin, bres ei, sinim wumb pei dambiltpi sipi kin, ngenj ende mił kindnim. Nimbıl erang sinim wumb pei, bres endeim ełe mendpił Jiisas ngenj mił engin topun se nonmun.

¹⁸ Pe enim kom sek piingii! Esrel wumb kung kuni, nin epi ombu, dup kalk kin, Gos nguk. Ngok kin epi ei, tongndung sik, nok yi enjing. Wumb kung, nin kuni epi ei, dup kalk, Gos ngunjung wumb ei ok, Gos kin dambiltik, o ende puk kin, eim embe ambilk tonu kindnjing. ¹⁹ Pe na ek ninj mił, ei pułe yi pałim. Ei gos kend, min kuni sipik kin, gos kend kin embe ambilk tonu kindik, sik ngungii epi tał ei, epi wii mił mołum. Ei epi keimi mon! ²⁰ Mon! Na ek yi ninj. Yi mił, torung pii gii ninenjing wumb ei, Gos kin noman to piinanmin wumb ei, kuni nin epi tu wuk kin, gos kend kin embe ambilk tonu sik, ngok enmin ei, sipik kin, Gos keimi kin ngunenjing. Yi peng kin, na enim gui kis kin ende puk, ełe tuk molk kin, kuni yi nge, ei se nunerngii mon, ni piip nind. ²¹ Enim kaplı Jiisas Owundu nge miyem mił ming wain ełe nok, nga puk kin, gui kis nge ming kin ende nunerngii mon! Nga enim Jiisas Owundu nge peł ełe, kuni Jiisas eim ngenj mił ei nok eim kin mendpił men tok erik kin, nga puk, gui kis nge peł ełe, eim kuni mułmba, ei sik nunerngii, mon! ²² Sinim yi eramin kin, Jiisas Owundu kin noman kis piipi ermba ei, nipin ermin ei, yi enermin mon! Nga

Jiisas Owundu nge dinga owundu ei nge, kaplı sinim dinga to mani kindnim.

*Sinim Kunum Kunum Gos Embe Ambıl Tonu
Kindmin*

²³ Kaplı sinim epi kanim kanim pei ermin mił, yi peng kin, en enim kaplı yi mił ninmin; ba epi ombu ei, sinim paki tunanim mon. Nga sinim epi kanim kanim pei kaplı ermin mił; ba epi kanim kanim ombu ei, sinim noman tuk ełe dinga ngonanim mon! ²⁴ Wu endi eim oł endi erpi ei, eim noman ełe mendpił to piimba, oł ei nge enermba mon. Ba enim wumb eipi nge oł erangin kin, noman to piik erngii nge oł ei nge paki tok erngii ku! ²⁵⁻²⁶ Gos eim ok ek ka yi mił nirim,

“Mei nin nga epi kanim kanim pei mołum ei, Gos Owundu eim nge epi pei mołum.”

Ei yi mił erang kin, enim kung minj nim epi kanim kanim ep top ngii ełe top tungii ei, kaplı sik nok pungii. Nga, enim kuni kaninmin ei ka min kis kii endi sik enerngii! Mon pim kin, enim noman tuk ełe embin to piingii. ²⁷ Pe nga pii gii ninerim wumb endi mołpu, eim ngii konu kuni nungii, ‘Wei’ a nimba. Neng kin, enim bin ni noman to piingii ei kaplı. Enim kuni ei ngumba kuni ei, pei nungii. Nungii kuni ei nok kin, nga kii sik enerngii! Mon pim kin, enim noman tuk ełe embin to piingii. ²⁸ Ba wu endi enim kanpi kin, ek yi nimba, “Kuni ei sipik, gos kend kin embe ambilk tonu kindik, sik ngunjung kuni.” Yi peng kin, kuni ei nunerngii mon! Nimbıl erang wumb enim kuni sipik, yi mił enjing, pa nipi ngumba wumb ei kin, eim noman tuk ełe nipe ek nimba ei,

piik kin, kuni ei nunerngii! ²⁹ Pe na enim noman tuk elege piip ninand mon. Ba wumb endi eipi nge noman tuk elege, kis min ka mułmba ei nge, na piip nind, ‘Enim kuni ei nunerngii mon!’ Nanim kuni ei nanim noman pałim mił, na kapli ekii sip numbii. Pe nga wumb endi na end oł ei, eim noman elege mok topu piipi kin, ei kun pinałim; ba na nam wiik top muls. Mon pim kin, wu endi nge noman tuk elege kis mułmba. ³⁰ Pe nga nanim kuni elege, Gos kin ek ka nip ngop numbii. Ba wu endi opu na kuni ek ka nip Gos kin ngopu nunj kuni ei, na kin oł yi nge yi nge en pa nimba. Ei kapli enerim. Pe nga nim kuni ei nunjii ei kapli; ba wu eipi gos kend kuni kin ek endi ekii sikin enenjii mon! ³¹ Yi mił ku, enim nipe epi endi ermbii, kuni nungii min, noł nungii min, oł epi kanim kanim pei yi erngii ei, kapli. Enim yi erik kin, Gos embe ambilk tonu kindngii nge erngii. ³² Enim Jura wumb nin, wumb tiłap eipi nin, nga Gos nge pii gii ninjing wumb tiłap mołmun ei, noman to piingii. Nga enim erngii oł ei kanik kun erik. Mon pim kin, wumb ei Gos orung simba nge andłam ei ondu ngunerngii mon! Nga ek kanim kanim tonu omba ei, enim pii kun erik, no pek moltk pungii. ³³ Pe na yi mił ku end oł ei, enim yi erngii. Ei nanim epi oł kanim kanim enj ei erip kin, wumb pei noman kulk kin, ka piingii nge erip erip end. Nga na nanim erip kin, ka piip, paki top, ermba ni enand mon. Ba wumb pei ka piik kin, paki top ermbii oł ei, erip ngond. Ngond ei yi eramb kin, Gos wumb pei se orung seng kin, eim kin mułngii.

11

Men Tok Kengip Ek Tok Ełmin Ol

¹ Nanim Krais erpi, andan topu mundum kongun ei, ekii sip end mił, enim na kanik kin, oł yi mił ku, enim na kin ekii sik erngii. ² Na enim kin ka piip kin, enim embe ambił tonu kindind. Nimbił erang enim kunum kunum nam kin noman to piik kin, nga Gos oł andan top nip, enim ngunj ek ei, ekii sik enmin? ³ Ba na enim piingii ek ei nip ngond ei, Krais ei eim wu pei peng erpi kin, tep erpi mołum. Nga wu mołmun ei, en enim embinjing kin peng erik kin, tep erik mołmun. Nga Krais, Gos eim peng erpi kin, tep erpi mołum ku. ⁴ Yi peng kin, wu endi prei ermبا min, Gos eim ek ka koi erpi nipi, wumb peni ełe kułou tok mułngii konu ełe ngumba ei, nga eim peng ełe, kum topu pendpi, yi ermبا. Ei erpi kin, Krais nge embe ambił tonu kindnanim mon. Ba wu ei, eim singambil simba. ⁵ Pe nga amb endi prei erpi Gos kin ngopu ermبا min, Gos eim ek ka koi erpi palim ełe, wumb kułou tok, men tok erngii konu ełe, nipi tor kindpi kin, wumb ngumba. Nga peng ełe epi endi kum topu, pandi tunermba. Yi erang kin, amb ei wu mił ermبا ni piinim eim wam nge embe mani kindpi kin, nga wam eim singambil simba. Pe nga, peng kum tunarpi kin, angpi ek ninim amb ei, yi mił ku, eim peng enjin pek topu kołmung tumba ei, nga eim singambil simba. ⁶ Ei yi mił amb endi eim men topu peng erpi, kunum ełe peng kum tunermba ei, nga eim peng enjin kołmung topu pek topu, esimb ermبا. Ba amb ei peng enjin

kołmung topu, nin pek esimb topu ermba ei, eim nge singambił piimba ei, kaplı amb ei peng kum tumba. ⁷⁻⁹ Nimbıl erang kumb se, Gos eim amb endi sipi, wu eneririm mon; ba Gos wu kumb se sipi kin, amb endi eririm. Nga Gos eim amb nge piipi kin, wu eneririm mon; ba Gos wu nge piipi kin, amb eririm. ¹⁰ Yi peng kin, amb en enim Gos kin prei erpi ngopu peng enjin kum pandi tungii ei, epi andan tumba ei, wam kin mandring mułmba. Nimbıl erang Gos nge enjel oł ei keningii. ¹¹ Ba Gos Owundu kin pii gii ninjing wumb ei, oł yi nge piik mołmun. Pe nga amb eim mendpił mułmba ei, kaplı enermba. Nga wu eim mendpił mułmba ei, kaplı enermba ku. ¹² Nimbıl erang Gos eim wu sipi kin, amb kumna eririm. Ba pe nga wu mołmun ei, amb menginmin. Nga epi kanim kanim pei ei Gos pułwu minj mołum.

¹³ Enim kaplı en enim ek ei mok tok kanik kin, piik kun erngii. Oł yi nge, amb endi wumb pei kułou tok, Gos kin prei erik mułngii. Mułangin kin, amb eim peng enjin kum pandi topu, oł yi nge erpi, prei erpi Gos ngumba oł ei, kaplı min mon? Ei mon! ¹⁴ Nimbıl erang sinim wu amb pei nge oł ełmin oł ei, sinim andan tonum. Pe nga, wu endi eim peng enjin olt pupu mułmba wu ei, eim singambił simba. ¹⁵ Ba amb peng enjin olt mołum ei, Gos eim amb ngum ei, peng pandi tungii nipi ngum ei, amb moke ka wii endi sałim. ¹⁶ Ba wumb endi eim peng enjin pandi tołmun ek oł yi nge ninmin ei, kaplı enanim pa nipi ermba ei, nanim yi mił nip, orung kindmbii ei, sin sinim wumb yi mił nipin oł eipi endi andan topun ngonałmin.

Nga Gos nge eim wumb tiłap konu eipi mołmun ei, oł yi nge oł eipi endi erik kin, Gos kin men tok erik, noman to piinalmin mon.

Jiisas Owundu Nge Kuni

¹⁷ Pe nga kengip ek ei, połup nip enim ngond ei, nip enim embe ambił tonu kindnermbii mon. Nimbil erang enim men ngii kułou tok enmin oł ei, kun ka enałmin mon. Ba enim oł ka pałim aninga aninga erik enmin; nga aninga kombur oł kis enmin ku. ¹⁸ Kumb se, na ek yi nimbii ei, enim tuk men tok erik, kułou tok mołmun konu ełe, enim eipi eipi puk, tiłap eipi eipi molt Gos kin men tok erik, ngok enmin. Pe na ek ninmin piind ei, kopur aninga keimi mił pałim, ni piind. ¹⁹ Yi mił, enim Gos nge tiłap wumb mołmun konu ełe, tuk tiłap eipi eipi puk enmin ei, keimi enim kin tonu ombo. Yi peng kin, enim mołmun konu tuk ełe, wumb oł kun ka ełmin wumb ei, peni ełe tor wangin kin, wumb pei keningii. ²⁰ Yi mił erang, enim ok eipi eipi kułou tok, Gos kin men tok erngii; ba enim ok Jiisas Owundu nge kuni simba ei, ok sik nunerngii mon. Nimbil erang, enim kuni ei, oł kun ka mił nonałmin, mon. ²¹ Pe enim kuni nungii erik, enim endeim endeim ni en enim kuni erik, singii mił, sikir nok pungii. Nga wumb kombur kuni tang mołmun. Nga wumb kombur noł wain nok, wulu pang kin, andik mołmun. ²² Pe en enim kuni nok, noł nok, oł yi nge erngii ei, enim ngii konu sinalim min? Ba enim Gos eim nge wumb tiłap mołmun ei, epi wii mił mołmun ni piinmin. Nga epi pei sinalim wumb ei, to singambil monduk enmin. Pe enim

oł yi nge enmin ei, na enim kin nipe ek endi nip ngumbii, ni piinmin? Na enim oł ei enmin a nip, embe ambił tonu kindnermbii, ei am mon! Nā enim embe ambił tonu kindnand, mon!

23-24 Pe Jiisas Owundu eim ek ei nipi, andan topu, na ngum. Ek ei na enim nip ngunj ek ei, Jura Jiisas Owundu sipi, opu orung wumb angił pendim. Epin kunum ełe, kumb se Jiisas Owundu eim bres endi sirim. Nga Jiisas eim prei erpi, ek ka nipi, Gos ngopu, bres sipi, engin topu yi nim, “Bres ei nanim ngenj mił engin topu, enim paki top ngond. Ngond kuni ei nungii! Yi erik kin, nanim kin noman to piingga.” **25** Nok poru nik, yi mił ku, nga noł wain ming ełe multum. Jiisas ei sipi, prei erpi, ek ka nipi Gos ngopu, yi nirim. “Noł wain ming ei, na miyem mił ei nge, Gos nge lo ek konj enim nip ngonum. Kunum nenj enim noł wain yi nge sik, nungii ei, nok kin, kunum ełe, nanim kin noman to piingga.” **26** Yi mił erik piik mołangin kin, Jiisas ek ka nik tor kindngii. Kindangin kin, Jiisas Owundu yi erik, eim ond peri eèle kołpu, nga oł pei ombu erim. Nga bres ei nungii min, noł wain ming ei nungii kunum eèle, na ek ka ei nik tor kindngii ei, kunum eèle Owundu nge orung ombo ni piingga. **27** Yi mił erang, nga wumb nii endi, eim oł kis kun pinalim erpi eim noman tuk eèle mok topu piipi, kun enarpi kunum eèle, Jiisas Owundu nge ngenj bres mił ei, si nopu, nga ming noł wain Jiisas miyem mił ei nopu, yi ermiba ei, wumb ei oł kis kun pinerim mił erpi kin, Jiisas Owundu nge ngenj kin miyem eèle, ngonum. **28** Yi peng kin, wumb pei en enim noman tuk eèle kumb

se mok tok, en enim kii sik, pii kun erik, kaplı mulnjung kin, en enim bres ei nin, noł wain ming ełe mołum ei, kaplı nungii. ²⁹ Pe nga wumb endi eim oł yi nge erm̄ba ei, bres Jiisas Owundu nge ngenj mił ei nonum; nga noł wain ming Jiisas Owundu nge miyem mił nonum; ba Jiisas ngenj pułe ei nge pii poł tunarpi kin, nonum ei, eim erpi, puł ei, sinim Gos kos owundu eim kin mendpił tonu om̄ba. ³⁰ Oł yi nge enjing ei, enim wumb kombur ening pepi erang kin, ngenj simb angił dinga pinalim. Nimbıl erang enim noman tuk ełe oł kun ka pinalim. Nga enim wumb kombur kulnjung; ku. ³¹ Pe en enim kumb se, kii sik, noman tuk ełe, mok tok piingii. Piik kin, oł kun ka pimba mił kunum kunum enjing kin, ekii se Gos kos owundu enim kin tonu onermba, mon! ³² Ba sinim nge Jiisas Owundu sinim kin kaplı, kos piipi, kii sipi, mok topu, orung opu, kumep kis topu, ngo orung kindmba ei, yi mił sinim Erinjin Gos nge kang ambił mułangin mił erim. Yi mił erang, sinim mei wumb pii gii ninenjing wumb kin, Gos kos owundu tonu om̄ba ei, piinerm̄in mon. ³³ Yi peng kin, na angnan noł! Enim kunum ełe, kułou tok, ok ende puk, men ngii ełe kuni owundu endi nungii ei, wumb kombur wangin kin, enim kui erik mułangin kin, pei ok, kułou tok, ende molt nungii. ³⁴ Ba pe, wumb endi kuni tumba ei, eim ngii konu ełe kuni numba. Ei erpi kin, wumb ei, eim enim kin kuni nge nungii. Mon pim kin, nga ekii se Gos nge kumep kis enim kin tonu om̄ba. Pe nga, epi endi kii sinjing ei, nanim enim kin op kunum ełe, na ei er kun erm̄bii.

12

Gos Nge Gui Ka Epi Ka Wii Wumb Wii Ngołum

¹ Pe Gos Gui Ka epi ka wii wumb wii ngołum. Ngołum ełe nge nanim angnan noł enim ek keimi ei, pii poł tungii ni piind. ² Pe enim piinmin ei, okrii enim torung wumb mulnjung kunum ełe, Seisen nge wumb enim wunduk, gos kend kin tuk sinjing. Gos kend ek ei piinarik kin, enim gos kend ei kin ekii sik puk enjing. ³ Yi mił erang, na noman ełe enim ek ei keimi piingii. Piik kin, wumb nii endi Gos nge Gui Ka eim kin mołpu kin, nga eim kin ek endi nipi erim kin wu ei, eim ek yi mił ninermba, ‘Jiisas dup konu ełe am ba mendpił kin ek buł morung’ ninermba mon. Nga wumb endi Gos Gui Ka mulerim kin wu ei, eim ek yi ninermba; Jiisas eim Owundu mołum; pa ninermba mon.

⁴ Gos eim Gui Ka epi ka wii kanim kanim pei wumb wii ngołum. Ba Gos Gui Ka endeim mołpu kin, epi ka ombu ngonum. ⁵ Pe nga sinim Gos Owundu nge kongun kanim eipi eipi palim mił erik mołmun; ba Gos Owundu endeim mendpił mołum ei, eim kin, kongun erik mołmun. ⁶ Sinim Gos nge kongun ełe, denga kanim eipi eipi sipin enmin; ba Gos endeim minj mołpu kin, eim kongun ełe wumb pei sipi, denga ngang enmin. ⁷ Gos eim nge Gui Ka ei, eim wumb endeim endeim ni, andan topu ngonum. Ngang kin, Gos eim nge wumb pei mołmun ełe, paki tumba nipi enim. ⁸ Pe Gos eim epi ka wii ombu, wumb eipi eipi ngonum. Ngang kin, wumb endi Gos noman ka wii mendpił pałim mił ei, Gos Gui Ka paki tang

kin, nipi tor kindnim. Gos Kui Ka ende ku nga, wumb endi eim Gos noman ka koi erpi pałilim oł piilim mił, dinga ngołum. ⁹ Nga wumb endi pii gii ninmin oł ei nge epi dinga oł erpi, Gos Gui Ka Ende molum ei, dinga ngang sim. Nga wumb endi Gos Gui Ka dinga ngang kin, wumb ening kanim kanim peng piingii ei, kaplı erpi sipi, konj simba nge dinga sim. ¹⁰ Gos Gui Ka Ende ku, nga wu endi jep oł ermba ei nge, dinga sim; nga wu endi dinga sipi, Gos nge noman ełe nipi tor kindnim; nga wumb endi dinga sipi, Gui Ka min gui kis kongun enim mił, nik kanik kin, pii poł tonum; nga epi Gos Gui Ka kin onum epi ei, Seisin gui kis kin onum ni mok tupu, piimba epi ei sim; nga wu endi ek eipi endi piinarpi kin, kanim kanim wumb pii poł tungii mił, ek ei nipi Gos Gui Ka dinga ngang sim; nga wu endi eim piinermba ek ei, kanim kanim ok kep erpi, wumb ngang piingii dinga ei sim. ¹¹ Ba ei Gos Gui Ka endeim mendpił endeim mołpu kin, epi ka wii oł kanim kanim ombu pei erpi wumb ngonum. Gos Gui Ka epi kanim kanim ka wii pei wumb endeim endeim ngumbii ni piinim mił, yi ku ngang kin, wumb endeim endeim sinmin.

Ngenj Nge Ek Ekin Endi Sałim

¹² Yi mił Krais nge wumb eim kin dambiltpi ende mołpu kin, ngenj ende mołum; ba simb, angił, kumb, ningił epi kanim kanim ombu pepi, nga eim er kindang kin, wumb endeim mił mołum. (Sinim yi mił ku ngenj, simb, angił epi kanim kanim pepi, nga sinim wumb mił erpi kindang kin, ngenj endeim endeim ni mołmun.)

13 Pe sinim mołmun wumb, kombur Jura wumb, nga kombur wumb tiłap eipi pii gii ninjing wumb; nga wumb kombur wumb endi kin kongun wii erik ngołmun; nga wumb kombur en enim nge, epi kanim kanim ermin ni piilmin. Wumb pii gii ninjing ei yi elmin wumb pei ombu, ei Gui Ka endeim elege noł pek, ok dambiltik, se ende punjung. Nga Gos sinim wumb pei Gui Ka endeim elege mendpił erpi, sipi kindang kin, o pun ende mołmun. **14** Pe sinim ngenj elege endeim mił aninga endi pinałim mon; ba ngenj simb, angil, kumb, ningil epi kanim kanim aninga pei mołum; ba ngenj endeim elege mołum. **15** Pe wumb endi nge eim simb ei, eim yi nimba, “Na nanim angil pinał mon. Yi mił ku, “Nanim ngenj elege aninga pinał ku,” pa ni simb yi nimba. Ba simb eim ngenj elege aninga mołum. **16** Pe wumb endi nge eim kom ei yi nimba, “Na nanim ningil pinał mon! Yi mił ku, nanim ngenj elege aninga pinał ku.” Yi nimba; ba kom eim ngenj elege aninga mołum. **17** Pe sinim ngenj pei ningil minj pep pułang kin, ek tangk kin, elangin ei erik, piilangin mił nenj? Pe nga kom minj pei ngenj elege pep pułang kin, mur top kunum ngop elangin, epi ei er piilangin mił nenj? **18** Ba ngenj ei yi mił mon. Gos eim sinim ngenj elege epi endeim endeim ni pendim ei yi mił; ei eim noman to piipi, ermbii ni pirim mił, eririm. **19** Sinim ngenj elege aninga mił endi piłang kin, ei ngenj mendpił elege endi pinenlang mon. **20** Ba sinim ngenj elege, yi mił pinałim mon. Wu amb ngenj elege simb, angil, kumb, ningil, epi kanim kanim aninga pei, ngenj elege pałim. Ba yi mił

erang, wumb ngenj endeim pałim. Yi mił ku, sinim pii gii ninjing wumb tiłap ende mołmun; ba kongun eipi eipi pałim. ²¹ Yi peng kin, wumb endi nge ningił yi nipi angił kin, kaplı yi ninermba mon. “Na nanim mendpił kaplı ngenj kongun ełe ermbii,” pa nim. “Sikind pui!” Nga wumb endi nge peng yi nipi, simb kin kaplı yi ninermba mon ku, “Na nanim mendpił kaplı ngenj kongun ełe ermbii,” pa nim. “Sikind pui!” pa nim. ²² Ei yi mił mon! Ngenj ełe aninga piinmin ei, dinga pinałim; ba ei ngenj ełe pinerim kin, ngenj ei kun ka pinermba mon ku. ²³ Pe nga ngenj kombur sinim piipin ei, epi mendpił mon; epi wii mił, ni piimin. Ngenj aninga ei, pandi topun, er ka erpin, kanpin kin, kun erpin se andinmin. Pe nga ngenj endi ka pinałim ni piinmin ei, er ka erpin nga kanpin kin, kun erpin se andinmin. Yi peng kin, sinim ngenj ełe aninga, singambił sinermin. ²⁴ Pe sinim ngenj aninga, ka mendpił sałim ei kaplı, kongun endi ka erpin ngumun pinałim. Gos eim mendpił yi erpi kin, ngenj se endi kindpi, pendim pałim. Erang kin, ngenj aninga kombur ełe en enim wii mił ni piinmin; ba eipi aninga kopur erpi sipi, tonu kindang kin, embe tonu kindim. ²⁵ Yi peng kin, ngenj ełe aninga aninga orung orung si kindnerngii mon! Ba ngenj ełe aninga eipi eipi pałim ei, noman ende sek kin, endeim endeim ni noman to piingii. ²⁶ Yi mił ku, sinim pii gii wumb ei, ngenj aninga aninga mołmun. Mułangin kin, ngenj ełe aninga aninga pałim ei, ngenj ełe aninga endeim kumbii sim kin, ei ngenj pei, kumbii minj sik pungii. Pe nga ngenj aninga endeim nge embe ambilk tonu kindnjing

kin, ngenj pei yi ku ka piingii.

27 Enim pei Krais nge ngenj mił mołmun. Enim endeim endeim ni Krais nge ngenj aninga aninga ełe, molk tuk tuk enmin. **28** Pe Gos eim nge wumb tiłap ei, eim kongun ka wii ngang kin, erik mołmun. Kumb se mołmun ei, Gos ek se andiłmin wumb; nga Gos ek ka koi erpi pałim ei, piik niłmin wumb; nga ekii se, wumb kin ek andan to ngołmun wumb; nga wumb ombu jep oł kanim kanim elmin wumb ombu; nga mering ening peng kanim kanim kaplı erik sipik kun elmin wumb; nga wumb eipi paki tok elmin wumb; nga wumb kongun elmin wumb nge tep elmin wumb; nga wumb ek eipi eipi piinenjing ek ei sik, nik tor kindiłmin wumb. **29** Pe en enim wumb pei, Gos eim ek se andiłmin wumb pei mon; nga en enim wumb pei, Gos epi ekii se ermba epi ei piik niłmin wumb pei mon ku. Nga wumb pei Gos nge ek andan tołmun wumb pei mon; nga wumb pei, jep oł kanim kanim elmin wumb pei mon ku. **30** Nga wumb pei ening peng kanim kanim pimba ei erik, kun erik, paki tok, elmin wumb pei mon; nga wumb pei ek eipi eipi wumb ei piinanmin ek ei, ningii wumb pei mon; nga wumb pei ek ei kep erik sik, wumb piingii ek ełe tuk kindang kin, piingii ei, wumb pei erngii wumb, pei mon ku. **31** Ba enim noman tuk ełe, dinga kindik kin, Gos Gui Ka enim wii ngum epi ka wii ombu minj, noman to piik singii. Sik kin, yi erang, andłam ełe nanim andan tumbii, ekii sinjing ei, am ka wii mendpił ei nge, noman kultmun oł ei.

13

Noman Kultmun Oł Ei

¹ Pe na nanim wumb eipi eipi nge ek ei piip nimbii min, Gos enjel ninmin ek ei piip nimbii. Ba pe, nanim noman kultmun oł ei, nanim kin pinerim kin, nanim ek nimbii ei, epi wii beli kepii tangin kin, gur ninim min, ond giramus kepii ngonmun ei mił, nanim ek ei yi mił pimba. ² Pe na nanim Gos eim epi ekii se ermba ek ei, ni tor kindiłmin oł ei dinga sip nimbii nin, Gos nge ek koi er pałim ek ei pei piimbii nin, Gos eim noman ka wii ei epi kanim kanim pei nam piił ku. Nga nam pii gii dinga pim kin, ei kaplı komung ei, orung pui nimbii, kaplı ba; ba nam noman kultmun oł ei nge, nam kin pinerim kin, kaplı nam epi wii mił mendpił mułmbii. ³ Pe nanim epi kanim kanim pei seng sip kin, wumb epi sinalım wumb ngumbii. Pe nga nanim ngenj Gos opu orung wumb ngamb kin, wumb ei sik, dup kełngii; ba na nanim wumb noman kulk enmin oł ei, nanim kin pinerim kin, kaplı ei nanim paki tunermba mon.

⁴ Noman kulk ngok enmin oł ei, yi mił peng. Wumb eim kin ek kis nik ngok enjing; ba eim ek ka nipi, orung kindmba; nga wu ei, wumb eipi paki ka tolum; nga eim wumb eipi endi epi min ka wii epi sałim wumb ei kin simbii ni piipi kin, noman kis piipi, ngonermба mon. Nga yi ku, wu ei, eim embe ambił tonu kindnałim mon ku. Nga wu ei eim noman eł ambił tonu kindnałim mon. ⁵ Pe nga noman kulk ngołmun oł ei, wumb eipi kin oł kun pinałim mił, oł erpi kin, oł ei enałmin mon. Pe nga oł ei, eim nge epi mendpił eim noman topu pinałim mon. Nga oł ei sikirpi jiki pang wu endi

kin ni epi kin ei enałim mon. Nga oł ei, wumb eim kin oł kun pinałim oł ei eim kin enmin; ba ei eim noman to piinałim mon. ⁶ Pe nga noman kułmun oł ei, wumb nge oł kis kun pinałim ei kin, ka piinałim mon. Ba wumb Gos nge oł kun ka elmin oł ei kin ka piiłmin. ⁷ Pe nga noman kułmun oł ei, wumb noman ełe elmin oł ei kin ka piinałim; ba ei ek ni tor kindnałim embin ei ko wupu, si kindnałim mon. Pe nga oł ei pii gii niłim ei eim wumb kin epi ka wii elmin, kis enałmin mon. Pe nga oł ei, eim Gos oł ermba ei piipi kin, kui er mołum. Pe nga oł ei, eim oł embin tui eim kin tonu om; ba eim dinga angiłim.

⁸ Noman kułmun oł ei nge, kunum kunum pepi ba minj, poru ninermba mon. Ba nga Gos oł ekii se ermba ni tor kindiłmin oł ei, poru nimba. Pe nga ek eipi eipi wumb piinałmin ek ei, wumb kombur sinjing; ba ei kaplı nga ek tingnerngii mon; ei poru nimba. Nga oł ei, noman owundu koi erpi pałim oł ei, poru nipi, si kindmba. ⁹ Ei yi mił, pe sinim oł ei, noman ka wii ełe aninga kopur piiłmin. Nga pe sinim oł ei, Gos epi koi erpi pałim ei ekii se ermba oł ei, ni tor kindiłmin aninga kopur piiłmin. ¹⁰ Pe nga ekii se sinim noman piiłmin oł kun ka wii mendpił tonu omba kunum ei, noman piiłmin dinga oł ei aninga kopur kun ka pinałim mił, ei poru nipi, si kindmba; ba noman kultmun oł ei, kunum kunum mułmba.

¹¹ Ok kunum ełe, nanim kangił kembis muls. Kunum ei, nanim ek tenginj ei, kangił kembis mił ek tenginj. Nga na kangił kembis mił noman to piinj. Nga nam kangił kembis mił noman ełe mok top piinj. Ba ekii se, pe nanim wu mołup kin,

kangił kembis noman ełe oł ei si kindip, poru ninj.
12 Kaplı pe, sinim noł ełe kaninmin ei, min men ełe, ei kun ka mił mon. Ei yi mił ku, sinim Gos ek keimi aninga kopur pii poł tunanmin. Pe nga ekii se, Jiisas Owundu orung omba kunum ei, sinim Gos nge noman ka wii piik kenmin. Yi mił ku, pe sinim wumb kumb ningił kaninmin. Pe na Gos ek keimi aninga kopur piind; ba ekii se, na Gos ek keimi pei piimbii. Ei yi mił ku, Gos eim na kin pei kanpi piinim.

13 Ba pe nga, oł kunum kunum pałikim oł ei, tekliki mołum. Oł ei endi Gos kin pii gii niłmin oł; nga oł ei endi, Gos kin kui er mołmun oł; nga oł ei endi, noman ngołmun oł, pałim. Ba kumb se mendpił oł ełe noman ngołmun oł ei nge pałim.

14

Gos Gui Ka Epi Ka Wii Kumna Wii Ngonum

1 Yi mił erang, enim wumb noman kulk ngok ełmin oł ei, noman am dinga nga kindik kin, to piingii. Piyangin kin, nga enim noman ełe to piik, Gos Gui Ka epi ka wii kanim kanim wii ngang kin, singii. Ba Gos Gui Ka epi ka wii kumna epi ei, enim noman dinga kindik kin, singii. Singii epi ei, Gos epi koi erpi, ek keimi pałim epi ei wumb ni tor kindik kin, ningii. **2** Pe nga, wumb endi ek eipi eipi piinanmin ek ei, ninim ei nipi, ya mei ełe wumb ngonanim mon; ba eim ek ei nipi, Gos kin kun ngonum. Nimbił erang, wumb endi mołpu kin, ek ei piinanmin. Ba Gos Gui Ka ełe nge, dinga ei, Gos ek keimi koi erpi, pałim ek ei nipi, tor kindpi erim. **3** Ba nga wu endi Gos eim ek keimi

oł ekii se erpi, tonu omba pałim ek, ei nipi, wumb ngonum. Ngopu erang kin, wumb pii gii dinga erpi, nga wumb noman ełe to piik, oł kun ka pałim ei, erik mułangin kin, nga wumb noman tuk ełe dinga sik, emin mułngii. ⁴ Pe wu endi eim ek eipi eipi piinanmin ek ei nimba, wu ei, eim noman tuk eèle mendpił paki topu, ngonum; ba wu endi Gos eim ek keimi oł ekii se ermba oł pałim ek ei nipi, wumb ngonum ei, Gos nge tiłap wumb pei nge noman tuk eèle paki topu ngonum. Yi mił, enim Gos ek keimi koi erpi pałim dinga ei singii.

⁵ Pe nga, nanim yi ni piind. Enim pei kaplı ek eipi eipi wumb piinanmin ek ei, ningii ni piind; ba na enim noman owii ngond ei, enim pei Gos eim ek keimi, koi erpi pałim ek ei ni tor kindik ningii. Pe wumb ei, Gos eim ek keimi koi erpi pałim ek ei, nipi wumb ngonmun. Nik wumb ngonmun kongun ei, am epi owundu mendpił pupu, pepi ba; ba nga wu endi eim ek eipi eipi eim piinanmin ek ei nipi, wumb ngonum. Ba pe nga wumb endi mołpu pendpi kin, ek ei nge kep erpi ngang mulerim kin, kaplı ek ei, Gos tiłap wumb pei paki tunerim mon. Tunerang kin, wu ei ek eipi eipi ni tor kindpi ermba wu ei, eim kongun mani mułmba. ⁶ Pe na angnan noł, na enim kin ombii kunum ei, op kin, enim piinerngii ek eipi eipi nip ngumbii. Ba nga na enim kin Gos ek keimi konj endi nipi ngumba ei, nip enim ngunermibii min; Gos ek ka pułe koi erpi pałim enim kin nip ngunermibii min; Gos eim ek keimi koi erpi pałim ek ei, nipi tor kind ngunermibii min; nga enim piingii ek kombur, nip andan top ngunermibii kaplı na ek eipi eipi piinand ek ei,

enim kin nip ngunj kin, ei epi pei enim paki tunermba mon!

⁷ Yi mił ku pe nga, mingał min giisa, noman konj pinalim wumb mił, pe nga golang ek eipi eipi kun ka tingnerim kin, sinim golang ek mong ei pii kun enanmin mon! ⁸ Pe nga, wu endi eim opu nginmał erngii kunum tang seng kin, wu endi wii tumba ei, kun ka tołmun mił tumba. Nga wii kun tunerim kin, wumb opu nginmał erngii nge erik, kun erik mulerngii mon. ⁹ Nga enim yi mił ku, nga wumb endi kaplı enim ek mong eipi endi wumb piinerngii ek ei nengin kin, kaplı ek pułe ei, pii poł tunerngii mon. Ba enim ningii ek ei, konu pop top sipipi, ek wii mił endi kindang kin, punum. ¹⁰ Yi mił, mei konu orung orung ek eipi eipi pei pepi punum. Ba ek ei, ek wii mił mon. Ek ei nge, pułe eipi eipi sałim. ¹¹ Ba wumb ningii ek ei, na pii poł tunenj kin, ningii wumb ei, tiłap eipi wu ni piingga; nga yi ku, wumb ek eipi ningii wumb ei, tiłap eipi ni piimbii. ¹² Pe nga enim yi mił ku, Gos Gui Ka nge epi ka wii ei wii ngonum ei, simin ni piinmin. Pe nga, enim kaplı noman ełe to piik kin, Gos Gui Ka epi ka wii ei wii ngum epi sik, kongun dinga erik, Gos nge tiłap wumb pii gii dinga sek kin, ei nge Gos koi erpi pałim dinga oł ei simin.

¹³ Pe wu endi eim piinanim ek eipi endi nimba ei, eim Gos kin prei erpi, kii seng kin, ek ei, ak topu, ni tor kindmba oł ei, Gos eim paki topu ngumba. ¹⁴ Pe enim ek eipi eipi piinanmin ek ełe nge, enim prei enjing kin, enim nge noman tuk gui ei prei erpi mołum; ba enim noman ełe prei enanim mon. ¹⁵ Yi mił peng, enim ek eipi

eipi piinanmin ek, Gos Gui Ka paki tang kin, prei erngii. Enim kapli enim nge noman tuk gui elege, prei erngii; nga enim noman elege yi ku, prei erngii. Nga enim ek eipi piinanmin ek, enim nge noman tuk gui elege golang nik piingii. Nga enim noman elege golang nik piingii ku. ¹⁶ Nim yi enen kin, pe nim noman tuk gui elege mendpił, ek ka nikin, Gos kin ngunjii. Pe nga wu endi tuk kułou tungii konu elege mołum; ba eim ek ei pii poł tunanim ek ei, keimi ni ngumba; ba nim prei erkin, ek ka nikin, Gos ngunjii ei, eim kapli nimba; ba ek ei pii poł tunanim, mon ku. ¹⁷ Pe nga ninim ek ka nikin, Gos ngunjii ei, ka piim kin, wu endi nim kin tep to mułmba wu ei kin, noman tuk elege paki tunerim mon.

¹⁸ Pe na Gos kin ka piip, ek ka nip ngond ei, ek eipi eipi piinand ek ei, ni tor kindind. Kindind ek ei na mendpił nip tondrung pup; nga enim pei kambip, mani kindind ei, enim ek eipi eipi piinanmin ek ei, ni tor kindinmin. ¹⁹ Ba Gos nge tilap wumb ei, Gos kin ek ka nik ełmin kunum elege, na noman elege kapli ek mong endeim endeim ni, angił orung mendpił nimbii. Nipi ek ei, kapli wumb eipi pei mułangin kin, ek ei andan top nip ngumbii. Ba na ek eipi eipi piinand ek mong 10,000 pei ek mong ei, ninermibii mon. Nimbii erang ek ei enim noman tuk elege, paki tunermba mon.

²⁰ Angnan noł! Enim oł ei nge, noman elege kangi ambił kembis mił yi mulerngii, mon. Ba oł kis elege nge, kapli enim kangi ambił kembis mił oł kis enałmin mił ku, noman to piik erik mułngii ei kapli. Ba enim noman elege nge, dinga pang kin,

wumb dingā mił mułngii. ²¹ Gos eim nge lo ek ełe yi mił polk, pendnjing palim.

“Wumb eipi gupu ełe nin, wumb ek eipi niłmin wumb ombu nin, na wumb ei kin ek nemb kin wumb ei, piingga nip ninj. Ba yi ku erik, nanim ek nind ei piinanmin,” Owundu yi nim.

²² Yi mił erang, wumb ek eipi eipi piinanmin ei, ni tor kindmin ek ei, Gos nge pii gii ninjing wumb nge mon; ba Gos nge dingā jep kin pii gii ninenjing wumb ei kin, andan tonum. Ba nga Gos ek keimi koi erpi pałim ni tor kindinmin ek ei, pii gii ninenjing wumb ei kin, ek mon; ba ek ei, Gos kin pii gii ninjing wumb ei kin, Gos noman ełe, andan tonum.

²³ Yi peng kin, Gos nge tiłap wumb pei kułou tungii kunum ełe, nga wumb ombu pei en enim ek eipi eipi piinanmin ełe, tangk ni tor tor er mułngii. Pe nga wumb kombur, torung mołmun min, pii gii ninenjing wumb kombur ok, mułngii ek ei piik, en enim yi ningii, “Ei enim noman mendpił pinalim, wulu pang kin, nik er mołmun ni,” yi ningii. ²⁴ Ba enim Gos eim nge ek keimi koi erpi pałim ek ka ei, nik tor kindnjing kin, wumb kombur pii gii ninenjing wumb mułngii min, torung wumb kombur, tuk ok mułngii ei, ek ei opu, noman tuk ełe kiłeng tang kin, noman ak to piingga min, en enim oł kis kun pinerim mił enjing pimba ei, mok tok piingga. ²⁵ En enim noman tukrung koi erpi pimba ei, opu peni ełe tor omba ei, en enim Gos kin ming kopsing, pii poł molk kin, Gos kin noman to piik kin, ek ka ni ngungii. Nik kin, yi ni tor kindngii ei, “Gos keimi

ya sinim kin mołum.”

Gos Kin Men Tok Ełmin Oł Ei Kun Ka Pimba

²⁶ Angnan noł! Na yi mił ni piind, ei kunum enim o ende puk, Gos kin ek ka nik erngii ei, wu endi golang nimin ni tu wułum. Nga wu endi ek andan tołum nge wu. Nga endi Gos oł erim ek ei nipi tor kindilim nge wu. Nga wu endi ek eipi eipi piinanim ek ni tor kindilim nge wu. Nga wu endi ek eipi pułe ei ak topu, ni tor tor erpi ngołum nge wu. Ēpi kanim kanim erngii ei Gos nge tiłap wumb paki tołum epi minj erngii. ²⁷ Pe nga wumb endi ek eipi eipi piinermba ek ei, nimba pim kin, wumb tał nin, tekliki mendpił, kaplı ningii kunum endeim wu endeim mendpił nimba. Nga wu endi kaplı ningii ek, endeim endeim ni kep erpi kindang kin, ek ei piingii. ²⁸ Pe wu endi piinerim ek, eipi eipi nimba wumb mułngii; ba ek kep ermba wu endi mulerim kin, wu ek nimba wu ei, wu yi nge ei kułou tungii konu ełe, ek tingnermba mon. Ba eim ni piipi kin, nga ek nipi konu eipi pupu kin, ei eim kin Gos kin mendpił nimba. ²⁹ Nga wumb tał min tekliki, Gos eim nge ek ka koi erpi pałim oł ei nik, tor kindngii. Nga wumb kombur molt, kanik pii poł tok, ‘Yi ninmin yi ninmin,’ nik mok tok erngii. ³⁰ Ba nga wu endi tuk kułou tungii konu ełe mołpu kin, ek nimba ek endi konj Gos eim andan topu ngum. Ngang kin, wu ei piipi kin, eim kin wu endi kumb se angpi ek nipi kin, tor kindpi ngopu mułmba wu ei, ek ninermba mon! ³¹ Enim pei kaplı Gos eim ek ka koi erpi pałim ei nik, tor kindngii. Ba wu endeim endeim ni ku ni pangin kin, wumb pei tuk mułngii

ei, paki tang, piik sik kin, noman tuk egle dinga ngang singii.³²⁻³³ Pe nga Gos eim oł kun enałmin oł ei nge, pułwu mon; ba Gos eim noman emin pułwu mołum. Yi ku, Gos eim ek koi erpi pałim ek ka ei nik, tor kindik, wumb ngołmun wumb ei, en enim noman tuk gui ei, en enim tep elmin. Yi erang kin, wu endi ek nimba, wu eipi endi, kom seng kin wu eipi nimba.

³⁴ Yi peng kin, Gos nge tiłap wumb yi mił ku amb en enim Gos nge tiłap wumb kułou tungii konu egle angk, ek endi nik, enerngii mon. En enim angk, ek endi tangk, nik enerik mon; ba wenjing kin ek piik, ekii sik ernołii. Erik kin, Gos lo ek egle ok, yi mił nirim. ³⁵ Pe amb en enim ek endi pii kun enarik, kii singii peng kin, amb ombu en enim ngii konu egle puk, wenjing kin kii sik, pii poł tungii. Nga kułou tok molk, ek ningii konu egle, amb endi angpi, ek kii sip, yi enermba mon. Nimbil erang oł kun pinałim ei, en enim singambil singii.

³⁶ Nimbil erang enim oł ei nge, ekii sinenjing? Gos eim ek ka ei, enim kin mendpił tor om min? Nga Gos ek ka ei enim kin mendpił tonu om min?

³⁷ Pe wumb endi eim Gos nge ek ka koi erpi pałim ei nipi, tor kindpi kin, wumb ngumbii ni piim kin, nga Gos Gui Ka ei ka wii epi kanim kanim wii ngonum dinga ei, endi sim pim kin, eim kapli noman to piimba. Egle nge, na mon połup enim ngond ei, Gos Owundu eim nge lo ek dinga nipi ngum. ³⁸ Pe wumb endi na Pol ek ei piinarpi, noman eipi eipi piipi endim kin, enim wu ei kin yi piingii. Wu ei Gos nge ek ka koi erpi pałim ni, tor kindnałim wu ni piingii.

³⁹ Yi peng, nanim angnan noł! En enim Gos ek ka keimi koi erpi pałim ek ei, ni tor kindik kin, ngungii kongun ei, noman dinga kindik erngii. Ba enim wu endi ek eipi eipi piinanim ek ei, nimba wu ei, mon pa ninerngii mon! Nga ek pii poł tunerngii ek ełe, pinermin pa ninerngii mon!
⁴⁰ Ba sinim Gos kin ełmin oł pei, enim am kun ka pimba mił, mendpił erik pungii.

15

Jiisas Krais To Kundnjung Ba Nga Konj Tonu Om

¹ Pe nanim enim kin nga nemb kin, piingga. Angnan noł! Jiisas Krais eim ek ka ei nip enim ngunj. Ngunj ek ei, enim piik sinjing ełe nge, en enim pii gii ei erpi, dinga kindang kin, enim angk, dinga kind er mołmun. ² Ek ka ei, na nip tor kindip enim ngunj ei, ek ka ełe Gos erpi, enim sipi orung sim. Ek ka ei enim noman tuk ełe ambilk gii nik mułngii. Ba enim pii gii ninjing ei, epi wii mił pim kin, Gos enim sipi orung simba min?

³ Pe na nipe ek endi ok sinj ei, nip tor kindip, enim kin ngond. Ei yi mił, ei am epi owundu mendpił, Krais eim ond peri ełe kołpu, sinim oł kis kun pinerim enjpin ei, kil ngum. Ngang kin, ei tuk Gos eim nge ek ok nirrim mił, yi nipi pałim.
⁴ Wumb Jiisas kui tunjung; nga kunum tekliki ełe nge, nga angpi, konj tonu om. Om ei, Gos eim nge ek ełe yi nirrim mił palim. ⁵ Kumb se Jiisas Piisa kin tor wang kin, Piisa eim kenrim. Nga kunum endi Jiisas ek se andiłmin wumb mulk konu ełe tor wang kin, kenik. ⁶ Nga Jiisas eim nge wumb

tiłap 500 pei kin opu, nga kopur kin eim kenjing ei, kunum ende minj kenik, wumb kopur pei konj mołmun. Ba nga wumb kombur kulnjung. ⁷ Nga Jiisas opu, Jeims Jerusalem men tołmun ngii tep erpi wu kin wang kin kenrim. Nga ekii se Jiisas eim nge ek se andiłmin wu ombu kin pei wang kin kenik.

⁸ Am ekii se mendpił, nanim Pol Jiisas na kin wang kenj. Nimbil erang na ek se andiłmin wu ekii se mendpił tonu onj. Na nam kangil kembis kun ka mił tonu onerir mon. Yi mił ku, Jiisas Owundu na kin om ei, na kenj ełe ei, jep oł mił endi na kenj. Kunum ei, na Gos tiłap wumb kin oł embin tui erip ngunj. ⁹ Pe na nam Jiisas nge ek se andiłmin wu ombu ei kin, wu num mon; na kembis wii mił mendpił tuk onj. Pe na nanim Jiisas nge ek se andiłmin wu, ningii wu mił mon. Nimbil erang nanim Gos nge tiłap wumb mulnjung ei, top er kis mondup kin, nga sip, kan ngop kin, yi enj. ¹⁰ Ba Gos eim nge noman ka na kin ngopu, sim konu ełe, na moł. Pe yi nge na moł. Gos eim nge noman ka na kin ngum ei nge, mong tumba mił wii punerim mon. Na Pol kongun dinga enj kin, Gos nge ek se andiłmin wumb eipi, Gos nge kongun ka enjing ei, to mani kindinj. Ba kongun ei, na nanim nge dinga ełe enenj mon. Ba Gos eim nge noman ka na ngang kin, paki topu, tep to enjpił. ¹¹ Yi peng kin, Gos ek ka ei nge na kin tor wang enim piinjing min; ek ka ei nge en enim Gos ek se andiłmin wumb eipi kin tor wang piinjing ei ek endi pinałim mon. Ei sin pei ek ka ei nipin, tor kindpin kin, enim ngonmun. Ek ka ełe, enim pii gii ninjing ei, ek

endi ka wii pałim.

Nga Ekii Se Kulii Wumb Angk Tonu Ongii

¹² Pe nga sin ek ka ni tor kindinmin ei, Krais eim kołpu, nga angpi, opu konj tonu om. Pe nimbił erang enim kombur wumb molk, kułngii wumb ei nge angk, tonu ok, konj punerngii mon pa niłmin. ¹³ Ba pe kułii wumb angk, tonu ok konj punerngii ei, keimi pim kin, ei Krais eim angpi opu, konj punerim mon ku. ¹⁴ Krais kołpu, nga angpi, opu konj punerim kin, sin ek ka ei ni tor kindpin, enim ngumun ei, epi wii mił pimba. Nga enim pii gii ningii ei, epi wii mił pimba ku. ¹⁵ Ei am keimi pimba ku; nga sin ek ni tor kindpin ngonmun ei, Gos kin ek kend topun ngonmun. Nimbił erang sinim Gos eim ek ninmin yi mił, Gos eim Krais kołpu peng erpi, eim sipi konj kindim ek ei ninmin. Ei nga, Gos eim Krais erpi sipi, konj kindnerim pim kin, kaplı pe nga keimi, kułngii wumb ei nga angk, tonu ok, konj punerngii mon ku. ¹⁶ Pe nga Gos wumb kulnjung wumb ei, nga tonu ok, konj mulenjing pim kin, keimi yi ku, Gos Krais eim angpi, tonu opu, nga konj punerim mon ku. ¹⁷ Pe Gos Krais eim angpi, tonu opu nga konj sinerim pim kin, nga enim nge pii gii ninmin ełe nge, epi paki tunermba mon. Enim nga oł kis ełmin oł ei kumep kis singii nge mołmun. ¹⁸ Ei nga yi ku, Krais nge pii gii ninjing wumb ei kolk, wii puk, am punmun. ¹⁹ Pe sinim yi mił mendpił ni piinmin ei, sinim mei ełe noman konj mołmun kunum ełe, sinim Krais eim kin pii gii nipin kin, orung ombo nge kui er mołmun. Nga wumb kombur wumb eipi kin kaimb kultmun ei,

kembis mił ba. Nga wumb ei sinim kin kaimb owundu kis kulk ngungii.

²⁰ Ba ei keimi mendpił, Krais kołpu, nga angpi, tonu opu, nga konj tonu sim. Nga wumb kolk, or mił pałmin wumb ei, Krais eim konj tonu opu, eim kuni mong kumna mił topu, peni ełe tor om. Ei yi mił ku, Gos wumb kolk, pałmin wumb ei, erang kin, angk tonu ok, nga konj pungii ku. ²¹ Ei yi mił, wu endeim Andam mendpił erang kin, wumb pei oł kis ełe, kułngii oł ei tonu om. Yi mił ku, nga wu endeim mendpił Jiisas erang kin, wu pei kolk, nga angk, tonu ok, nga konj tonu ongii. ²² Ei yi mił, kułii oł Andam erang kin, sinim wumb pei koltmun. Ei yi mił ku, nga Gos nge tiłap wumb Krais kin o ende puk, mołmun wumb ei, kułngii ei erpi sipi kin, nga konj tonu simba. ²³ Ba wumb pei endeim endeim ni, en enim nga angk, ok konj puk erngii ei, en enim kunum tangpi simba mił, ku erngii. Krais eim kumb se mendpił erim. Nga mering wumb ni, eim nge wumb tiłap ei, eim nga orung ombo kunum ei, wumb ei tonu nga konj ongii. ²⁴ Pe nga kunum poru nimba kunum ei, epi kanim kanim pei poru nimba kunum ei, Krais eim kaplı, opu orung wumb pei tep ełmin wumb ei nin, nga gapman kongun enmin ei nin, nga dinga kanim kanim ełe, kongun enmin ei pei topu mani kindpi, tep er mołum konu ei, pei sipipi kin, Arim Gos ngumba. ²⁵ Ei yi mił, Krais eim tep erpi, mołpu pang, kunum ełe, eim opu orung wumb pei to mani kindpi kin, Krais eim simb ełe kamb mandring kindmba. ²⁶ Pe am ekii se mendpił opu orung epi ombu ełe, wumb koltmun oł ei, to mani kindpi kin, nga ei poru nimba ku. ²⁷ Gos nge eim

ek ka elege yi ninim, “Gos eim epi kanim kanim pei sipi, eim simb elege kamb mandring kindpi erang kin, eim epi ombu tep erpi mulumba. Gos ek keimi ei peni elege palim ei, sinim piinmin. “Epi kanim kanim pei,” ninim ek ei, Gos Krais kin sipi to mani kindpi kin, ninanim mon. Ba Gos ei eim mendpił Krais kin mandring mulermba mon. Ei eim epi kanim kanim pei Gos eim Krais simb elege kamb mandring kindang kin, tep enim. ²⁸ Ba ekii se kunum elege, epi kanim kanim pei sipi kindang kin, Krais eim tep ermba. Erpi kin, nga kapli Gos Kingam Krais ei eim Arim Gos kin kirkar er pupu mulumba. Ok, Gos eim erang kin, Krais epi kanim kanim pei tep enim; ba pe nga, Gos eim Krais nin, epi kanim kanim pei tep erpi molpu kin, kumb elege mendpił mulumba.

²⁹ Pe nga ek ei wumb kułngii nga angk tonu konj ongii keimi pinerim kin, kapli wumb kombur noł pek wumb kulnjung wumb ei nge, paki tungii nge ełmin oł ei, wii mił mulumba. Pe nga keimi mendpił, wumb kułii kombur angk, tonu konj punerngii. Mon pim kin, kapli wumb noł pek ei nge, wumb kułii paki tungii mił nenj? ³⁰ Pe nga ek ei keimi pinerim kin, sin sinim ek se andiłmin wumb kin, ek ni tor kindmin kunum kunum elege, sin to kis mundmba konu elege, tuk pupun pupun enmin ei, wii mił enmin min? ³¹ Angnan noł! Krais Jiisas sinim nge Owundu enim eim kin o ende puk molmun ei nge, na enim embe ambił tonu kindip ngond. Ek ei keimi! Nga yi ku, na ek dinga nip ngond, ei kunum kunum na opu orung wumb kin kułmbii erip erip end. ³² Pe na ek ekin mił nimbii end. Epeses konu owundu

ełe, na wumb ka simbii mił epi ombu kin ek mił erip erip enj. Epi ei nge oł enj ei, wii mił pim kin, kaplı kułngii wumb nga angk tonu konj punerngii. Ba nga keimi Gos wumb kułii wumb nga angk, ok nga konj tonu punenjing pim kin, kaplı ek ei wumb niłmin mił kun ka mułmba ku. “Sinim kuni ni, noł nopun, ka piipin kin, kaplı topuł sinim kułmun poru nimba,” wumb yi mił niłmin.

³³ Enim kaplı, kanik wiik tangin kin, wumb kombur ek ei nge nik kin, enim to wulu kindik, si kindnerngii mon! Wumb oł kis ełmin wumb ei erangin kin, nga wumb oł kun ka erik mołmun wumb oł ei nge, erik kis mondunmun. ³⁴ Pe enim noman wulu punum oł ei, si kindik kin, kun ka mułngii. Molk kin, oł kis enmin oł ei, nga enerngii mon! Na nind ek ei, enim piyei! Enim mołmun wumb kombur, Gos kin pii poł tunanmin. Na nind ek ei nge, enim singambil singii, nip nind.

*Kolk, Nga Tonu Ok, Konj Puk, Ngenj Konj Eipi
Mił Singii*

³⁵ Ba wumb endi yi kii simba koltmun wumb ei, nga angik, tonu ok, nga konj pungii mił nenj? Kulii wumb ngenj nipe ngenj endi siłangin kin, nga tonu konj ołangin?” ³⁶ Pe na enim kin ek yi mił nind. En enim noman pinalım wumb! Pe keimi, enim kuni mong endi mer mei ełe tełangin kin, ei tonu op, mun onermba; ba kumb se kuni mong ei kołpu pendpi kin, nga mun omba. ³⁷ Pe nim mer mei ełe, kuni emb endi talkin, pendin kuni mong ei, ekii se mong tumba mił ei mon! Pe kuni kinapi mong emb endi min, kuni emb kanim

eipi endi, nim telin ei tonu opu, kuni nipe kuni endi, mong tumba nikin telin? ³⁸ Ba Gos eim kuni ei nge, nipe ngenj endi simba ei, eim noman ele piim mił, ku ngonum kuni mong ombu, en enim ngenj pałim mił ku ngonum.

³⁹ Nga epi kanim kanim pei, en enim ngenj ei, pei kanim ende minj pep punanim mon. Wumb ngenj ei, en enim ngenj kanim Ende pałim, nga kung kanim kanim ei ngenj endi eipi pałim. Nga kei ombu, en enim ngenj pałim ei, kanim endi eipi pałim. Nga omu ombu, en enim ngenj kanim endi nga eipi pałim ku.

⁴⁰ Pe nga tonu epin konu ele epi ombu, ngenj sałim; nga ya mani mei ele epi ombu, yi ku ngenj sałim. Ba epin konu ele epi ombu, ngenj tiłang ka wii kanim endi sałim. Nga ya mani mei ele konu epi ombu, ngenj kanim eipi sałim. ⁴¹ Nga eni ei, eim nge tiłang kanim endi sałim. Nga oi ei, eim nge tiłang eipi endi sałim; nga kor kanjip ei, eim tiłang eipi endi sałim. Nga kor kanjip en enim mołmun ombu, en enim tiłang ombu pepi kin, kanim kanim kindnim ei, en enim kin pałim.

⁴² Ei sinim yi mił ku, kulnjung wumb nga angik, tonu ok, nga konj pungii wumb ei, ngenj sipik, tukpu tonmun kunum ei, ngenj ei pupu nga mei tełmba. Ba nga angk, tonu ok, nga konj mułngii ei, en enim ngenj ei purnermba mon ba; kunum kunum konj ka mułmba. ⁴³ Pe ngenj kui tonmun kunum ei kis mołpu, ngenj ei wumb keningii ka pinerim; nga dinka pinerim ku. Ba ngenj nga angk, tonu ok nga konj pungii kunum ei, ngenj tiłang ka simba; nga ngenj dinka pimba ku. ⁴⁴ Pe ngenj kui tonmun kunum ei, mei ele nge ngenj;

ba ngenj angk, tonu ok, nga konj pungii kunum ei, tonu epin konu elege nge ngenj. Nga ngenj ei nge mei elege, keimi ngenj mendpił pim kin, ei yi mił ku, nga tonu epin konu elege nge ngenj, yi ku keimi simba. ⁴⁵ Ei nge ku, Gos eim nge ek ka elege ok pułum yi mił ninim, "Wu kumna ei, Andam ei mei elege tonu orum ei, wumb mił, no pepi, yi erpi multum. Nga ekii se Andam Krais ei, eim noman konj pułwu ei, eim wumb ei noman konj elege ngołum. ⁴⁶ Ba ei tonu epin konu elege nga epi ombu ngenj ei, kumb se onanim mon; ba mei elege nge epi ombu ngenj mendpił ei, kumb se onum. Wang kin, nga ekii se tonu epin konu elege nge epi ombu ngenj ei, bultundung onum. ⁴⁷ Pe kumb se wu Andam nge ngenj ei Gos mei mendpił sipi eririm. Ba nga ekii se wu Andam Krais ei, tonu epin Gos mani kindang om. ⁴⁸ Wumb ya mani mei elege wumb ei, en enim wu kumb se mei elege eririm ei, ende mił, en enim yi mił mołmun. Nga wumb tonu epin wumb ombu, en enim wu endi tonu epin mani om ende mił, en enim yi mił ku mołmun. ⁴⁹ Nga pe, sinim wu kumb se mei elege eririm ei, kumb ningił mił wu kin sinim yi mił ku mołmun. Nga yi mił ku wu ekii se tonu epin mani om wu Krais ei kin, sinim yi mił ku mułmun.

⁵⁰ Na enim kin ek ei yi mił nind. Angnan noł! Pe mei elege ngenj wumb ei, Gos epi ka wii er ka erim ei sinerngii, nga Gos eim tep erpi mołum konu elege tuk punerngii mon. Nga purmba epi endi nin, purnermba epi endi ei nin, konu ende tuk punerngii mon.

⁵¹ Enim kom se piyei! Ek koi erpi pałim ek ei, na enim kin nip ngumbii end. Ei sinim pei kulermin.

Pii gii wumb kombur mułangin kin kupam ei Jiisas orung omba. Wang kin, Gos sinim pei erang kin, sinim ngenj kanim eipi mił endi sipin kin mułmun. ⁵² Ei sikir mił sinim ningił kepii tonmun ei, nga konu poru nimba kunum ei, nga ekii se beli epin mani ei ek tengmba. Ek tingang kin, koltmun wumb ei, angk tonu ok, ok konj puk kin, nga kulerngii mon! Wumb konj kunum kunum mułmun. Nga sinim konj mołmun wumb pei, Gos erang kin o pun, ngenj kanim eipi mił endi sipin kin, mułmun. ⁵³ Ei yi mił, pe nga ngenj kułmba ngenj ei, Gos erang, ngenj kanim eipi mił opu, ngenj konj oł kun ka mił simba. Ei kułngii nge ngenj ei, Gos erang, ngenj kanim eipi mił opun simin ei, kunum kunum konj mułmun. ⁵⁴ Keimi, ngenj ei purmba; ba nga ngenj ei, Gos erang, ngenj ei kanim eipi mił opu mołpu kin, kunum kunum konj mułmba. Ngenj ei kułmba ngenj ei, Gos erang, opu ngenj kanim eipi sipi ngang kin, noman konj oł kun ka er mułmba. Kunum ełe, sinim Gos ek puł pałim mił, tonu wang kenmin. Nga ek yi mił ninim, “Gos eim mei ngenj kulii oł ei, to mani kindpi poru nim.”

⁵⁵ “Ngenj kulii oł ei nge, dinga opu, wumb pei to mani kindmba nge dinga ei, poru nimba mił nenj? Ngenj kulii oł ei, eim kiłeng mul dinga mił mundum ei sinim wumb nga kumbii kis ngumba, mił nenj?”

⁵⁶ Kułngii oł ei, eim nge dinga ngenj kumbii ngopu kin, oł kis nge kumep kis ei kin sim, oł kis ei, eim nge dinga ei, mer Gos lo ełe pałim. ⁵⁷ Ba sinim Gos kin ka piipin ngumun ei nge, sinim nge Owundu Jiisas Krais sinim dinga ngang kin, epi

tał oł kis nin, kułii oł ei, to mani kindpin ermin ei, sin yi ku enjpin.

⁵⁸ Yi peng kin, sinim keimi piinmin, kułii oł ei Krais to mani kindim. Nanim angnan noł, enim pii gii ełe nge, dinga mendpił angk mułngii. Nga kunum kunum, en enim Gos Owundu eim nge kongun ngum ei, kun ka er dinga kindik kin, erik pungii. Nimbil erang enim piinmin ei, Gos Owundu eim nge kongun enim enmin ei, wii mił endi enerngii mon!

16

Enim Ku Nin Epi, Gos Kin Pii Gii Wumb Eipi Ku Sinalim Wumb Ei Ngungii

¹ Pe mund ka ku ei nge sipin, Gos nge wumb tiłap Juriya konu ełe mołmun ei paki tumun. Ei enim na ninj mił, ekii sik erngii ei, na Galeisiya men ngii ełe pei mołmun wumb ei, na erei ninj wumb ei, yi ekii sik enjing. ² Ei yi mił, pe kor owundu kunum kunum tangip simba kunum ei, wumb endeim endeim ni, en enim kapli, ku kombur mok tok, eipi kindik singii. Singii ei, wumb endi eim kongun erpi, ku simba mił, eim ngii konu ełe tongndung sim mił ngumba. Yi erpi kin, tongndung kindpi kin, sep mułmba. Mułmba ei, na ombii kunum ei, enim ku mok tok ngunerngii mon; ba enim ok, mok tok, eipi kindik kin, singii ku ei simbii. ³ Na ekii se, enim kin op pendip kin, en enim wu kombur pungii nik, to tonu kindik, mundngii. Wu ombu, mon endi ek yi mił ni puls. Enim piinmin wu ei, to tonu kindpin wu ei, epi ombu sik tunmun. Nga enim ku nin epi,

ka wii ombu ngumun nik kin, sinjing epi ombu, se mengk kin, Jerusalem wumb mołmun konu ełe sipngii. ⁴ Pe nga, na bii mił endi pim kin, nga kaplı wu ombu na kin tep topun bin.

Pol Eim Yi Ermibii Ni Noman To Piim

⁵ Pe na enim kin ombii ei, ekii se ombii; ba kumb se, na Mesaroniya konu ełe tuk pup kin, nga op enim kin ombii. Ei kaplı. Nimbıl erang na Mesaroniya konu ełe kumb se tuk pup ombii, ni piind. ⁶ Pe na kunum kombur ni, enim kin no pep mułmbii min, nga wii sepi, jii owundu nimba kunum ei, enim kin mułamb kin, nga kunum ei poru nimba kunum ei, enim na paki tangin kin, nanim bii onj andłam ei bii. Nga mering, konu jiły mił endi bii ei, ekii se bii. ⁷ Na nanim enim kanip pendip kin, nga sikir bii ni piinand, mon. Ba na enim kin Ei Gos Owundu eim, na yi enjii ni piim kin, kaplı yi ermibii.

⁸ Ba na nanim ya Epeses konu ełe mułmbii ni piind. Mułamb kin, Gos Gui Ka mani orum kunum tonu ombo kunum ełe, noman to piipin yi er mułmun. ⁹ Nimbıl erang, Gos Owundu eim erang kin, na kin andłam owundu aki topu kindang salım. Seng kin, na kongun owundu peng ei, kaplı yi eramb kin mong peng, wumb pei pii gii nilaŋin kin, Gos nge opu orung wumb pei, na kongun end andłam ei ondu ngumun nik enmin. Yi mił erang, na ya konu mułmbii, ni piind.

¹⁰ Kunum endi, Timisii enim mołmun konu ełe om kin, enim kaplı piik kun erik, oi a nik, se tuk sik, yi erangin kin, eim nanim wumb kin ngii konu moł ni piip kin, noman emin peng mułmba.

Nimbił erang eim Gos Owundu nge kongun erpi mołum ei, yi mił ku, na kongun yi erip end mił, eim yi ełim. ¹¹ Yi mił kaplı, wumb endi, eim kin wu wii mił endi ni piik kin, kan mani kindik kin, buł ngok enerngii mon! Enim kaplı, eim paki tangin kin, ei nam moł konu ełe orung ombo. Yi erangin kin, eim noman emin peng opu kin, nam moł konu ełe, angnan noł kin ouni ongii nge, kui er moł.

¹² Ei nge, sinim nge enginjpin Apolos, na eim ‘Pui’ a nił, nga kunum kopur, eim opu, enim kenmba dinga nip nił. Nił ei, angnan noł kombur kin tep to ongii ba; akip kunum ełe mendpił, ombii ni noman yi, to piinalım mon. Ba eim ombo kunum endi, tangpi sepi nim kin, kaplı eim enim kin ombo.

Pe Ek Nip Poru Nimbii End

¹³ Kan kun erik molk, en enim Jiisas Owundu kin pii gii ełe, dinga angik, wu noman dinga kindik kin, wu mendpił mułngii ei, am dinga mendpił kindik mułngii! ¹⁴ Kongun min epi kanim kanim pei enim ełe, noman kulk ngok enmin oł, yi mił erngii.

¹⁵ Angnan noł, enim piinmin ei, Sepanis kin, eim nge ambim kingam ambłam noł tiłap ei, en enim Akeiya konu ełe, pii gii kumna wumb ninjing. En enim noman ełe, Gos nge tiłap wumb paki tok kin, Gos nge kongun dinga erik mołmun.

¹⁶ Na enim noman ełe to konj kindmbii ei nge, wumb ei, enmin oł ka ei nin, nga wumb kombur piki tok, tep tok, kongun enmin ei nin, wumb ei

kongun dinga ełmin ei nge, enim mandring molk, ekii sik erngii!

¹⁷ Na nanim yi nge, ka piip, Sepanis nin, Posunasus nin, Akaikis na kin onjung. En enim na kin ok, na paki tunjung. Nimbil erang enim ya na kin mulełangin kin, enim na paki tułangin ku; ba enim na kin mulenjing. Yi mił wumb ei sinim paki yi mił tunjung. ¹⁸ En enim na noman emin ka pendnjing kin, na ka piinj. Nga enim noman emin ka pendnjing ku. Yi mił ku, enim wumb yi nge embe ambił tonu kindngii.

¹⁹ Pe Gos tiłap wumb Eisa konu owundu orung orung ya tuk mołmun wumb ombu, enim kin ek ka nik, onmun nik enmin. Nga Akuila kin ambim Periska, nga Gos nge tiłap wumb kombur ngii konu ełe kułou tok enmin wumb ei, enim kin ek ka nik, onmun nik kin, Gos Owundu nge embe ełe, nik ngok enjing. ²⁰ Nga pii gii ninjpin nge enginjpin noł, ya ełe pei mołmun ei, en enim yi ku, ‘Ek ka nik, mułeoyo,’ nik enmin. Pe en enim engnjing endi kin nga engnjing endi ngunj kangilk, kaimb sik erngii. Nga enim ‘Mułeoyo’ nik erngii. ²¹ Na Pol wu mon pułum wu ei kin, gal pipe kin ei sip, na nanim angılı ełe mon ei poru nimba nge pułup kin, enim kin ‘Ek ka’ nip, ‘Mułeoyo’ nip ngop end.

²² Wumb nii endi, eim Jiisas Owundu kin noman ngunermabu wu ei, Gos Owundu eim omba kunum ei, top kis ermabu. Jiisas Owundu eim sikir orung omba.

²³ Jiisas Owundu eim nge noman ka wii enim kin wii ngopu mułmba.

1 KORIN 16:24

lxxvi

1 KORIN 16:24

24 Na enim Jiisas Krais kin pii gii ninjing wumb
ei kin, na noman ka ngond. Ei keimi!

**Gos Nge Ek Ka Ei Sinim Kin Ngolum
The New Testament in the Nii Language of Papua New
Guinea
Nupela Testamen long tok ples Nii long Niugini**

copyright © 1980 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nii

Dialect: Central Wahgi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-04-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

57529bce-9e23-5350-904d-243a1b359818